

HADÎS USÛLÜ AÇISINDAN

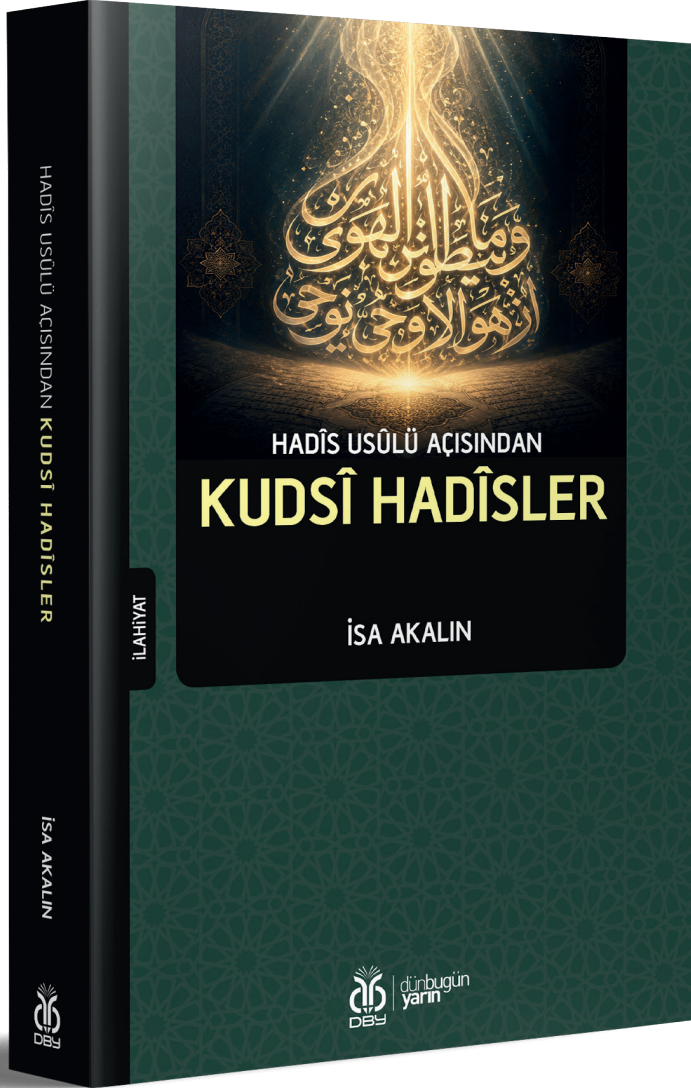
KUDSÎ HADÎSLER

İSA AKALIN

İLÂHİYAT

dünbugün
yarın

Bu PDF dokümanı, kitabın bir kısmını içermektedir.
DBY okurları için özel olarak oluşturulmuştur.

“dün”den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

“dün”den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

© 2026, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™

Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 526

İlahiyat: 42

ISBN 978-625-8686-40-1

Sertifika No: 52315

Baskı Tarihi: İstanbul, 2026

Yazar: İsa Akalın

Editör: İdiris Demirel

Yayın Yönetmeni: İrfan Güngörür

Kapak/Mizanpaj:

DBY Ajans

Baskı/Cilt:

Birlik Baskı Ozalit ve Gıda San. Tic. Ltd. Şti.

(Sertifika No: 52846)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

Akalın, İsa

Hadis Usûlü Açısından Kudsî Hadisler

/ İsa Akalın (Dr. Öğr. Üyesi) Editör: İdiris Demirel (Prof. Dr.)

İstanbul: DBY Yayınları, 2026.

420 s. ; 13,5 x 21,0 cm (DBY Yayınları ; No. 526)

ISBN 978-625-8686-40-1

1-İlahiyat 2-Hadis 3-Hadis Usûlü 4-Kudsî Hadis

Bu kitap İsa Akalın'ın "Hadis Tekniği Açısından Kudsî Hadisler" adlı doktora tezinden üretilmiştir.

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI

Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4

Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul

www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

Tel.: +90 212 526 98 06

İçindekiler

Kısaltmalar	18
Önsöz.....	19

GİRİŞ

ARAŞTIRMANIN KONUSU, GEREKÇESİ, SINIRLARI, YAZIM ÜSLUBU VE KAYNAKLARI

I. Araştırmanın Konusu, Gerekçesi, Sınırları ve Yazım Üslubu ..	23
II. Araştırmanın Kaynakları	29

BİRİNCİ BÖLÜM HADİS USÛLÜNDE KUDSÎ HADİS

I. Kudsî Hadis Kavramı ve Ortaya Çıkışı.....	34
II. Buhârî'nin ve Tasnîf Dönemi Hadisçilerin Kudsî Hadise Bakış Açıları	41
A. Buhârî'nin Kudsî Hadise Bakış Açısı.....	41
B. Tasnîf Dönemi Hadisçilerin Kudsî Hadise Bakış Açıları	43
III. Hadis Usûlü Edebiyatında Kudsî Hadis	45
A. Mütekkaddimûn Dönem Hadis Usûlü Kitaplarında Kudsî Hadis Kavramı	47

1. Râmezhürmüzî'nin <i>el-Muhaddisu 'l-Fâsıl</i> 'ında Kudsî Hadîs Kavramı	47
2. Hâkim'in <i>Ma 'rifetu Ulûmi 'l-Hadîs</i> 'inde Kudsî Hadîs Kavramı	47
3. Ebû Ya'la'nın <i>el-İrşâd</i> 'ında Kudsî Hadîs Kavramı	49
4. Hatîb Bağdâdî'nin Eserlerinde Kudsî Hadîs Kavramı	50
B. Mûteahhirûn Dönem Hadîs Usûlü Kitaplarında Kudsî Hadîs Kavramı	54
1. Kâdî İyâz'ın <i>el-İlmâ</i> 'ında Kudsî Hadîs Kavramı	54
2. Ebû Tâhir Silefî'nin <i>el-Veciz</i> 'inde Kudsî Hadîs Kavramı	55
3. İbnu's-Salâh'ın <i>Ulûmu 'l-Hadîs</i> 'inde Kudsî Hadîs Kavramı	55
4. Nevevî'nin <i>İrşâdu Tullâbi 'l-Hakâik</i> 'inde ve <i>et-Takrîb</i> 'inde Kudsî Hadîs Kavramı	56
5. İbn Dakîk el-İd'in <i>el-İktirâh fî Beyâni 'l-İstılâh</i> 'ında Kudsî Hadîs Kavramı	56
6. Tîbî'nin <i>el-Hulâsa fî Usûli 'l-Hadîs</i> 'inde Kudsî Hadîs Kavramı	57
7. İbn Kesîr'in <i>İhtisârü 'Ulûmi 'l-Hadîs</i> 'inde ve <i>el-Fusûl</i> 'ünde Kudsî Hadîs Kavramı	57
8. Teftâzânî'nin <i>Şerhu Hadîsi 'l-Erbe 'în li 'n-Nevevî</i> 'sinde Kudsî Hadîs	58
9. Seyyid Şerîf Cürcânî'nin <i>Muhtasar fî Usûli 'l-Hadîs</i> 'inde Kudsî Hadîs Kavramı	59
10. İbn Hacer Askalânî'nin Hadîs Usûlü Kitaplarında Kudsî Hadîs Kavramı	60
11. Suyûtî'nin <i>Tedribu 'r-Râvî</i> 'sinde Kudsî Hadîs Kavramı	61
12. İbn Hacer el-Heytemî'nin <i>el-Fethu 'l-Mübîn</i> 'inde Kudsî Hadîs Kavramı	62
13. Ali el-Kârî'nin <i>Şerhu Şerhi Nuhbeti 'l-Fiker</i> 'inde Kudsî Hadîs Kavramı	65
C. Son Dönem Hadîs Usûlü Kitaplarında Kudsî Hadîs Kavramı	66
1. el-Kâsimî'nin <i>Kavâ'idü 'l-Tahdîs</i> 'inde Kudsî Hadîs Kavramı	66
2. el-Cezâirî'nin <i>Tevcihü 'n-Nazar</i> 'ında Kudsî Hadîs Kavramı	68

3. Bâbânzâde'nin <i>Tecrîd Mukaddimesi</i> ile <i>Kırk Hadîs Tercümesinde</i> Kudsî Hadîs Kavramı	70
4. İzmirli'nin <i>Târîh-i Hadîs</i> 'inde Kudsî Hadîs Kavramı	72
5. Ebû Zehv'in <i>el-Hadîs ve 'l-Muhaddisûn</i> 'unda Kudsî Hadîs Kavramı	73
6. es-Sâlih'in <i>'Ulûmu 'l-Hadîs ve Mustalahuh</i> 'unda Kudsî Hadîs Kavramı	74
7. et-Tehânevî'nin <i>Kavâ'id fî 'Ulûmi 'l-Hadîs</i> 'inde Kudsî Hadîs Kavramı	76
8. el-Hatîb'in Kitaplarında Kudsî Hadîs Kavramı	76
9. Karaman'ın <i>Hadîs Usûlü</i> 'nde Kudsî Hadîs Kavramı	77
10. Özek'in <i>Hadîs Ricâli (Hadîs ilimleri ve kaynakları)</i> 'nda Kudsî Hadîs	78
11. Koçyiğit'in <i>Hadîs Usûlü</i> 'nde ve <i>Hadîs Istılahları</i> 'nda Kudsî Hadîs Kavramı	79
12. İtr'in <i>Menhecü 'n-Nakd fî Ulûmi 'l-Hadîs</i> 'inde Kudsî Hadîs Kavramı	80
13. et-Tahhân'ın <i>Teysirü Mustalahi 'l-Hadîs</i> 'inde Kudsî Hadîs Kavramı	80
14. Yardım'ın <i>Hadîs fî</i> de Kudsî Hadîs Kavramı	81
15. Çakan'ın Kitaplarında Kudsî Hadîs Kavramı	84
16. Başaran ve Sözmez'in <i>Hadîs Usûlü ve Tarihi</i> 'nde Kudsî Hadîs Kavramı	87
17. Yücel'in Kitaplarında Kudsî Hadîs Kavramı	88
18. Özafşar'ın <i>Hadîs İlmine Giriş</i> 'inde Kudsî Hadîs Kavramı	89
IV. Hadîs Şerh Edebiyatında Kudsî Hadîs	91
A. Hattâbî'nin <i>Me 'âlimü 's-Sünen</i> 'inde Kudsî Hadîs Kavramı	91
B. İbn Battâl'ın <i>Şerhu Sahîhi 'l-Buhârî</i> 'sinde Kudsî Hadîs Kavramı	91
C. Nevevî'nin <i>el-Minhâc Şerhu Sahîhi Müslim</i> 'inde Kudsî Hadîs Kavramı	92

D. Tîbî'nin <i>el-Kâşif 'an Hakâiki's-Sünen</i> 'inde Kudsî Hadîs Kavramı	93
E. Kirmânî'nin <i>el-Kevâkibu 'd-Derârî</i> 'sinde Kudsî Hadîs Kavramı ...	94
F. İbn Hacer'in <i>Fethu'l-Bârî</i> 'sinde Kudsî Hadîs Kavramı	96
G. Aynî'nin <i>Umdetü'l-Kârî</i> 'sinde Kudsî Hadîs Kavramı	97

İKİNCİ BÖLÜM

KUDSÎ HADİSLERLE İLGİLİ MESELELER

I. Kudsî Hadîs İle Nebevî-Merfû' Hadîs İlişkisi ve Merfû'-Kudsî Hadîs İle Mevkûf- Kudsî ve Maktû- Kudsî Hadîs İlişkisi	101
II. Vahiy-Sünnet İlişkisinde Kudsî Hadîs	111
A. Kur'an Dışında Vahyin İmkânı	111
B. Vahiy-Kudsî Hadîs İlişkisi ve Cüveynî ile Suyûtî'nin Değerlendirmeleri	114
C. Muhammed Hamidullah'ın Vahiy ve Kudsî Hadîs Kavramlarıyla İlgili Değerlendirmesi	117
III. Kudsî Hadîslerin Kur'an-ı Kerîm'le Karşılaştırılması ve İlâhî Kelâmın Üçlü Tasnifi	119
A. Kudsî Hadîslerin Kur'an-ı Kerîm'le Karşılaştırılması	119
B. İlâhî Kelâmın Üçlü Tasnifi ve İbn Haldûn ile İbn Hacer el-Heytemî'nin Görüşleri	123
IV. Kudsî Hadîslerin, Peygamber -sallallâhu aleyhi ve sellem-Tarafından Tefsîren İfadelelendirilmiş Kur'an Âyetleri Olup Olmadığı Meselesi	128
A. Kudsî Hadîs Rivâyetlerinin İdrâc ve Müdrec Hadîs Yönüyle Ele Alınmamış Olması	130
1. أعددت لعبادي الصالحين ما لا عين رأت، ولا أذن سمعت، ولا خطر على قلب بشر Kudsî Hadîsi	130
2. أَمَا تَرْضَيْنَ أَنْ أَصِلَ مَنْ وَصَلَكَ وَأَقْطَعَ مَنْ قَطَعَكَ Kudsî Hadîsi	134

B. Kudsî Hadîs Rivâyetlerinin Rivâyet-Dirâyet Bütünlüğüyle Ele Alınmamış Olması	137
1. مَنْ لَزِمَ الْإِسْتِغْفَارَ جَعَلَ اللَّهُ لَهُ مِنْ كُلِّ ضِيقٍ مَخْرَجًا وَمِنْ كُلِّ هَمٍّ فَرَجًا Kudsî Hadîsi	138
2. يا عبادي إني حرمت الظلم على نفسي Kudsî Hadîsi	139
3. إِنَّ رَحْمَتِي سَبَقَتْ غَضَبِي Kudsî Hadîsi	140
V. Kudsî Hadîslerin Kitab-ı Mukaddes'le Karşılaştırılması	142
A. أعددت لعبادي الصالحين ما لا عين رأت، ولا أذن سمعت Kudsî Hadîsi	150
B. مَثَلُكُمْ مَثَلُ أَهْلِ الْكِتَابَيْنِ كَمَثَلِ رَجُلٍ Kudsî Hadîsi	151
C. مرضت فلم تعدني Kudsî Hadîsi	154
VI. Kudsî Hadîs-İsrâîliyyât İlişkisi	156
A. İsrâîliyyât Kavramı	156
B. İsrâîlî Kudsî Hadîs Kavramı	158
C. Ka'bu'l-Ahbâr'ın İsrâîliyyât'taki Yeri	158
D. İsrâîliyyât Türü Kudsî Hadîsler	160
VII. Uydurma Kudsî Hadîsler	164
A. فلولاً محمداً ما خلقت آدم Kudsî Hadîsi	164
B. ما وسعني سمائي و لا أرضي و وسعني قلب عبد المؤمن Kudsî Hadîsi	167
C. يا دنيا اخدمني من خدمني، وأتعبني يا دنيا من خدمك Kudsî Hadîsi	173
VIII. Kudsî Hadîs Kriterleri, Kudsî Hadîsin Rivâyet Lafızları ve Kudsî Hadîslerin Sayısı	176
A. Kudsî Hadîs Kriterleri	176
B. Kudsî Hadîsin Rivâyet Lafızları ve Buhârî'nin Buna Dair Değerlendirmesi	179
C. Kudsî Hadîslerin Sayısı ve Kitaplara Göre Dağılımı	181

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KUDSÎ HADİSLERİN İSNÂD VE METİN MUKAYESE ÖRNEKLERİ VE SAHÎH-İ BUHÂRÎ'DEN KUDSÎ HADİS ÖRNEKLERİ

I. Kudsî Hadislerin İsnâd ve Metin Mukayese Örnekleri.....	189
A. Kudsî Hadîsi.....	189
B. Kudsî Hadîsi.....	206
C. Kudsî Hadîsi.....	208
D. Kudsî Hadîsi.....	211
E. Kudsî Hadîsi.....	214
F. Kudsî Hadîsi.....	220
G. Kudsî Hadîsi.....	224
H. Kudsî Hadîsi.....	232
II. Sahîh-i Buhârî'den Kudsî Hadîs Örnekleri	235
A. Kudsî Hadîsi.....	235
B. Kudsî Hadîsi.....	236
C. Kudsî Hadîsi.....	240
D. Kudsî Hadîsi.....	242
E. Kudsî Hadîsi.....	244

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

KUDSÎ HADİS LİTERATÜRÜ

I. Kudsî Hadîs İle İlgili Türkiye'de ve Yurtdışında Akademik Çalışmalar ve Hadîs Araştırmaları.....	247
A. Yılmaz'ın <i>Hadis İlminde Kudsî Hadisler</i> Adlı Yüksek Lisans Tezi, <i>Hadis İlminde Kudsî Hadisler ve Bu Konuda Yapılan Çalışmalar</i> Başlıklı Makalesi İle <i>DİA Kudsî Hadis</i> Maddesi	247

B. Okiç'in <i>Bazı Hadîs Meseleleri Üzerinde Tetkikler</i> 'inde Kudsî Hadîs Kavramı	252
C. Koçkuzu'nun Kitaplarında Kudsî Hadîs Kavramı.....	254
D. Aydın'ın Kitaplarında Kudsî Hadîs Kavramı	257
E. Uğur'un Kitaplarında Kudsî Hadîs Kavramı.....	260
F. Kırbaçoğlu'nun Kitaplarında Kudsî Hadîs Kavramı	261
I. Erul'un <i>Sahabenin Sünnet Anlayışı</i> Adlı Doktora Tezinde Kudsî Hadîs Kavramı.....	267
J. Yıldırım'ın Doktora Tezinde ve <i>Kudsî Hadîsler</i> Makalesinde Kudsî Hadîs Kavramı.....	270
K. Hıdır'ın <i>İsrâiliyyât-Hadis İlişkisi</i> Adlı Doktora Tezinde Kudsî Hadîs Kavramı.....	273
L. Genç'in <i>Sünnet-Vahiy İlişkisi</i> Adlı Doktora Tezinde Kudsî Hadîs Kavramı	274
M. Akcaoglu'nun Doktora Tezinde Kudsî Hadîs Kavramı.....	276
N. Koçak'ın <i>Kudsî Hadis Olarak Bilinen Hadislerin Kutsal Metinler</i> Adlı Yüksek Lisans Tezi.....	278
O. Dırvan'ın <i>Abdülvasî' el-Alefî'nin Kudsî Hadislere Dair Eseri</i> Adlı Yüksek Lisans Tezi.....	279
P. Köktaş'ın Kitaplarında Kudsî Hadîs Kavramı	280
Q. Özpinar'ın <i>H. Peygamber'i ve Hadislerini Anlamak</i> Adlı Kitabında Kudsî Hadîs Kavramı	282
R. Graham'ın <i>Divine Word</i> Adlı Kitabında Kudsî Hadîs Kavramı...	284
S. Ömer Ali Muhammed'in <i>el-Ehâdisü'l-Kudsiyye</i> Adlı Kitabında Kudsî Hadîs Kavramı.....	288
II. Müstakil Kudsî Hadîs Kitapları	289
A. Gazzâlî'ye Nispet Edilen <i>el-Mevâ'iz fî'l-Ehâdisi'l-Kudsiyye</i>	289
B. Şehhâmî'nin <i>Kitâbu'l-Ehâdisi'l-Kudsiyye'si</i>	291
C. İbn Arabî'nin <i>Mışkâtü'l-Envâr'ı</i>	292
III. Derleme Kudsî Hadîs Kitapları	296
A. Nevevî'ye Nispet Edilen <i>el-Ehâdisü'l-Kudsiyye</i>	296

B. İbn Balabân'ın <i>el-Makâsîdu's-Seniyye'si</i>	298
C. Münâvî'nin <i>el-İthâfâtü's-Seniyye bi'l-Ehâdîsi'l-Kudsîyye'si</i>	299
D. Medenî'nin <i>el-İthâfâtü's-Seniyye fi'l-Ehâdîsi'l-Kudsîyye'si</i>	300
IV. Şîh Hadîs Edebiyatında Kudsî Hadîs Kitapları	301
A. el-Hürr el-Âmilî'nin <i>el-Cevâhiru's-Seniyye fi'l-Ehâdîsi'l-Kudsîyye</i>	302
B. <i>el-Ehâdîsi'l-Kudsîyye=es-Sahâifu'l-Erbe'ün=Erbe'üne Sûre</i>	303
V. Son Dönem Derleme Kudsî Hadîs Kitapları	304
A. Sabâbatî'nin <i>Câmiu'l-Ehadisi'l-Kudsîyye'si İle Sahîhu'l-Ehâdîsi'l-Kudsîyye'si</i>	305
B. Abdüsselam Allûş'un <i>el-Cami' fi'l-Ehâdîsi'l-Kudsîyye'si</i>	306
C. Muhammed Avvâme'nin <i>min Sıhâhi'l-Ehâdîsi'l-Kudsîyye'si</i>	306
D. Dârü'l-Kitâbi'l-Arabî'nin <i>el-Ehâdîsu'l-Kudsîyye'si</i>	307
E. Mustafa b. el-Adevî'nin <i>es-Sahîhu'l-Müsned mine'l-Ehâdîsi'l-Kudsîyye'si</i>	308
F. Âdil b. Sa'd'ın <i>Mevsû'atu'l-Ehâdîsi'l-Kudsîyye'si</i>	308
G. Zekerîyyâ 'Umeyrât'ın <i>el-Ehâdîsi'l-Kudsîyyeti's-Sahîha'sı</i>	308
H. Yusuf el-Hâc Ahmed'in <i>Mevsû'atu'l-Ehâdîsi'l-Kudsîyyeti's-Sahîha ve'd-Da'îfe'si</i>	309
I. M. Fethî İbrahim'in <i>el-Ehâdîsu'l-Kudsîyye min Sahîhi's-Sünneti'n-Nebeviyye'si</i>	309
J. Kemâl b. Besyûnî Zağlûl'un <i>Mu'cemu'l-Ehâdîsi'l-Kudsîyyeti's-Sahîha'sı</i>	309
K. Yusuf Ali Büdeyvi'nin <i>el-Ehâdîsu'l-Kudsîyye'si</i>	310
VI. Diğer Kudsî Hadîs Eserleri	311
A. Türkçe'de Kudsî Hadîs Kitapları.....	311
1. Hasan Hüsnü Erdem'in <i>Kudsî Hadîs Tercümeleri</i>	311
2. Mehmet Efe'nin <i>Kudsî Hadîsler'i</i>	312
3. Lütfî Doğan - M. Cevat Akşit'in <i>Hadîsi Kudsiler'i</i>	313
4. Ahmed eş-Şerebâsî'nin <i>75 Kudsî Hadîsin Şerhi Kitabı</i>	313

5. A. Fikri Yavuz'un <i>40 Kudsî Hadîs ve Hadîs-i Şerîf'i</i>	313
6. Mehmet Yaşar Kandemir'in <i>III Kudsî Hadîs'i</i>	314
B. Kırk Kudsî Hadîs Eserleri.....	315
1. Ali b. el-Mufaddal el-Makdisî'nin <i>el-Erbe'üne'l-İlâhiyye'si</i>	315
2. İbn Dakîk el-İd'in <i>el-Erba'ün fi'r-Rivâye 'an Rabbi'l-Âlemîn'i</i>	315
3. Ali el-Kârî'nin <i>er-Ravdatü'l-Behiyye'si</i>	316
C. Tek Kudsî Hadîs İçeren Risaleler ve Elyazması Halindeki Kudsî Hadîs Eserleri	316

EK

TARİHSEL SÜREÇ İÇİNDE KUDSÎ HADİSLERİN HADİS KİTAPLARINDA YER ALMASI

I. Hicrî I. ve II. Asır Hadîs Kitaplarında Kudsî Hadîs	319
A. Hemmâm b. Münebbih'in <i>es-Sahîfe'sinde</i> Kudsî Hadîs	319
B. Ma'mer b. Râşid'in <i>el-Câmi'i'nde</i> Kudsî Hadîs.....	322
C. Mâlik'in <i>el-Muvatta'</i> ında Kudsî Hadîs.....	323
D. Abdullah b. el-Mübârek'in <i>ez-Zühd ve'r-Rekâik'inde</i> Kudsî Hadîs.....	325
E. Abdullah b. el-Mübârek'in <i>el-Müsned'inde</i> Kudsî Hadîs	325
F. Abdullah b. Vehb'in <i>el-Câmi'i'nde</i> Kudsî Hadîs.....	325
G. Abdullah b. Vehb'in <i>Kitâbu'l-Kader'inde</i> Kudsî Hadîs	326
H. Vekî' b. El-Cerrâh'in <i>ez-Zühd'ünde</i> Kudsî Hadîs	326
I. Şâfîi'nin <i>el-Müsned'inde</i> ve <i>el-Ümm'de</i> Kudsî Hadîs	326
II. Hicrî III. Asır Hadîs Kitaplarında Kudsî Hadîs	331
A. Kütüb-i Sitte'de Kudsî Hadîs.....	331
1. Buhârî'nin <i>es-Sahîh'inde</i> Kudsî Hadîs	331
2. Müslim'in <i>es-Sahîh'inde</i> Kudsî Hadîs	342
3. Ebû Dâvûd'un <i>es-Sünen'inde</i> Kudsî Hadîs	353
4. Tirmizî'nin <i>es-Sünen'inde</i> Kudsî Hadîs	354

5. Nesâî'nin <i>es-Sünen</i> 'inde Kudsî Hadîs	360
6. İbn Mâce'nin <i>es-Sünen</i> 'inde Kudsî Hadîs	362
B. Buhârî'nin Diğer Eserlerinde Kudsî Hadîs	366
1. <i>el-Edebü'l-Müfred</i> 'de Kudsî Hadîs	366
2. <i>Halku Ef'âli'l-İbâd</i> 'da Kudsî Hadîs.....	370
3. <i>et-Târîhu'l-Kebîr</i> 'inde Kudsî Hadîs.....	374
C. Kütüb-i Sitte Dışındaki Hadîs Kitaplarında Kudsî Hadîs.....	378
1. et-Tayâlisî'nin <i>el-Müsned</i> 'inde Kudsî Hadîs	378
2. Abdurrezzâk b. Hemmâm'ın <i>el-Musannef</i> 'inde Kudsî Hadîs ..	378
3. el-Humeydî'nin <i>el-Müsned</i> 'inde Kudsî Hadîs	378
4. Saîd b. Mansûr'un <i>es-Sünen</i> 'inde Kudsî Hadîs.....	378
5. Ali b. el-Ca'd'ın <i>el-Müsned</i> 'inde Kudsî Hadîs	378
6. İbn Ebî Şeybe'nin <i>el-Musannef</i> 'inde Kudsî Hadîs	379
7. İbn Ebî Şeybe'nin <i>Kitâbu'l-Arş</i> 'inde Kudsî Hadîs.....	379
8. İshâk b. Râhûye'nin <i>el-Müsned</i> 'inde Kudsî Hadîs.....	379
9. en-Nesâî'nin <i>es-Sünenü'l-Kübrâ</i> 'sında Kudsî Hadîs.....	379
10. ed-Darimî'nin <i>es-Sünen</i> 'inde Kudsî Hadîs	379
11. Ahmed b. Hanbel'in <i>el-Müsned</i> 'inde Kudsî Hadîs.....	380
12. Ahmed b. Hanbel'in <i>ez-Zühd</i> 'ünde Kudsî Hadîs	380
13. Abd b. Humeyd'in <i>el-Müsned</i> 'inde Kudsî Hadîs.....	380
14. Esed b. Mûsâ'nın <i>ez-Zühd</i> 'ünde Kudsî Hadîs	380
15. Hennâd b. es-Serrî'nin <i>ez-Zühd</i> 'ünde Kudsî Hadîs	381
16. Ebû Dâvûd'un <i>ez-Zühd</i> 'ünde Kudsî Hadîs.....	381
17. İbn Ebî Âsım'ın <i>es-Sünne</i> 'sinde Kudsî Hadîs.....	381
18. İbn Ebî Âsım'ın <i>el-Âhâd ve'l-Mesânî</i> 'sinde Kudsî Hadîs	381
19. İbn Ebî Âsım'ın <i>ez-Zühd</i> 'ünde Kudsî Hadîs.....	381
20. en-Nesâî'nin <i>Amelü'l-Yevm ve'l-Leyle</i> 'sinde Kudsî Hadîs	382
21. İbn Ebî'd-Dünyâ'nın <i>Risâlelerinde</i> Kudsî Hadîs	382

III. Hicrî IV. ve V. Asır Hadîs Kitaplarında Kudsî Hadîs	383
A. Hicrî IV. ve V. Asır Sahîh, Sünen, Mu'cem ve Müstedrek Türü Eserlerde Kudsî Hadîs.....	383
1. et-Taberânî'nin <i>Üç Mu'cem</i> 'inde Kudsî Hadîs	383
a. et-Taberânî'nin <i>el-Mu'cemu'l-Kebîr</i> 'inde Kudsî Hadîs	383
b. et-Taberânî'nin <i>el-Mu'cemu'l-Evsat</i> 'ında Kudsî Hadîs	384
c. et-Taberânî'nin <i>el-Mu'cemu's-Sağîr</i> 'inde Kudsî Hadîs.....	384
2. İbn Hibbân'ın <i>es-Sahîh</i> 'inde Kudsî Hadîs	384
3. İbn Huzeyme'nin <i>es-Sahîh</i> 'inde Kudsî Hadîs.....	385
4. el-Hâkim'in <i>el-Müstedrek</i> 'inde Kudsî Hadîs.....	385
5. ed-Dârekutnî'nin <i>es-Sünen</i> 'inde Kudsî Hadîs	385
6. el-Kudâ'î'nin <i>Şihâbu'l-Ahbâr</i> 'ında Kudsî Hadîs.....	385
B. Hicrî IV. ve V. Asır Konulu Hadîs Kitaplarında Kudsî Hadîs.....	386
1. İbn Huzeyme'nin <i>Kitâbu't-Tevhîd ve İsbâtî's-Sıfât</i> 'ında Kudsî Hadîs.....	386
2. et-Taberânî'nin <i>Kitâbu'd-Du'â</i> 'sında Kudsî Hadîs.....	388
3. et-Taberânî'nin <i>Mekârimu'l-Ahlâk</i> 'ında Kudsî Hadîs.....	388
4. İbnü's-Sünnî'nin <i>Amelü'l-Yevm ve'l-Leyle</i> 'sinde Kudsî Hadîs	388
5. İbn Şâhîn'in <i>et-Terğîb fî Fedâili'l-A'mâl</i> 'inde Kudsî Hadîs.....	388
Sonuç.....	389
Kaynaklar	405

Önsöz

Bizleri îmân ve İslâm nimetleriyle şereflendirip Müslüman bir vatanda var eden ve baştacımız Sevgili Elçisi Hz. Muhammed'e -sallallâhu aleyhi ve sellem- ümmet olmayı nasip eden Yüce Allah'a hamd ü senalar olsun.

Hadîs ıstılâhları ve ilgili tartışma konuları, hadîs usûlü edebiyatının oluşumundan itibaren hadîs usûlü kitaplarında ele alınmıştır. Kudsî hadîs, mânâsı Yüce Allah'a, lafzı ise Hz. Peygamber'e -sallallâhu aleyhi ve sellem- ait olan hadîs olarak tanımlanmaktadır. Kudsî hadîs'in terim olarak, hadîs ıstılâhları arasında yerinin olup olmadığı şimdiye kadar net olarak ortaya konulmamıştır. Kudsî hadîs olarak adlandırılan rivâyetlerin, vahyin hangi türüne dâhil olduğu, Kur'ân-ı Kerîm'den ve diğer nebevî hadîslerden farklı olarak ne gibi özelliklere sahip olduğu tartışılmıştır. Hadîs usûlü kitaplarında tarihî süreç içerisinde "kudsî / ilâhî / rabbânî hadîs" adlarıyla herhangi bir ıstılâh bulunup bulunmadığına bakılmaksızın yapılan söz konusu tartışmaların, böyle bir ıstılâh varmışçasına sürdürülmesi isabetli bir yaklaşım olmadığı gibi hadîs usûlü açısından da herhangi bir zemine oturmamaktadır.

Kudsî hadîs'i, hadîs ıstılâhı olarak sunma çabalarının ayrılmaz bir parçası gibi değerlendirilen vahiy - kudsî hadîs ilişkisi ile kudsî hadîslerin Kur'ân-ı Kerîm'le ve diğer nebevî hadîslerle karşılaştırılması gibi konuların hadîs usûlü kitaplarından ve hadîs tarihinden bağımsız olarak ve hadîs ilimleri açısından yeri ifade edilmeden farazi meseleler olarak ele alındığı görülmektedir. Kudsî hadîsler konusunun, özellikle Doğu araştırmacılarının (şarkiyatçıların/oryantalistlerin) bir yorumu olarak gündeme getirilmiş diğer bir boyutu, kudsî hadîslerin kökenlerinin ne olduğu meselesidir. Doğu araştırmacıları; *aralarındaki benzerliklerden hareketle, kudsî hadîslerin -hatta kimilerine göre hadîslerin önemli bir bölümünün- kökeninin, Kitâb-ı Mukaddes olduğunu ve Kitâb-ı Mukaddes'ten kimi âyetlerin, hadîs edebiyatına 'hadîsleş/tiril/erek' girdiğini* iddia etmektedirler. Bu tür iddiaların gerçeği yansıtıp yansıtmadıklarına dair birtakım

değerlendirmeler yapılmışsa da, bu değerlendirmelerin, bakış açılarındaki önyargılar ve metodik yanlışlar sebebiyle hakikati ifade ettiğini söylemek mümkün görünmemektedir.

Tanımına, dirâyetü'l-hadîs (hadîs usûlü) kitaplarında değil de, muahhar dönem (hicrî sekizinci/miladî on dördüncü yüzyıl) hadîs şerhi kitaplarında tesadüf ettiğimiz kudsî hadîs mefhûmunun; hadîs usûlü kitaplarında bir hadîs ıstîlâhı olarak niçin ele alınmadığı üzerinde -tespit edebildiğimiz kadarıyla- durulmamıştır. Gerek Arapça'da ve Türkçe'de ve gerekse Batı dillerinde, kudsî hadîs kavramını hadîs usûlü ilkeleri açısından ele alan bir çalışma -araştırdığımız kadarıyla- bulunmamaktadır.

Bu araştırmada kudsî hadîs ifadesi, hadîs usûlü açısından tarihsel süreç içinde ele alınmış ve hadîs usûlü açısından kudsî hadîs mefhûmunun değeri tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmanın ana konusu, hadîs usûlü açısından kudsî hadîs mefhûmunun yerinin belirlenmesi olduğundan, araştırılacak ve taranacak tüm kaynak kitaplar ayrı başlıklar halinde ele alınacaktır. Araştırmamızın ana çerçevesi kudsî hadîs'in hadîs usûlü yönünden değerinin tespiti olmakla beraber; bu kavramla birlikte ele alınma itiyadı oluşmuş olan vahiy-kudsî hadîs ilişkisi ile kudsî hadîslerin Kur'an-ı Kerim'le karşılaştırılması; kudsî hadîslerle Kitâb-ı Mukaddes metinleri arasındaki benzerliklerin değeri, kudsî hadîs-isrâiliyyât ilişkisi, uydurma kudsî hadîsler, kudsî hadîs rivâyet lafızları, kudsî hadîslerin sayısı gibi konular da araştırma kapsamında değerlendirilecektir. Araştırma, kudsî hadîs'in hadîs usûlü yönünden değerinin tespitini konu edindiğinden -kudsî hadîs rivâyetlerinin isnâd ve metin yönleriyle değerlendirilmesi (tahrîcleri) müstakil bir araştırma konusunu oluşturacak kadar geniş olduğu için- çalışmanın sınırları dışında tutulacak; ancak sınırlı sayıda kudsî hadîs rivâyetinin tarihsel süreç içinde hadîs kitaplarına intikali örneklendirilecektir.

Hadîs usulüne mütevazî bir katkı olması ümidiyle.

İsa Akalın

1 Muharrem 1448 / 16 Haziran 2026

Konyaaltı / Antalya

Kaynaklar

- Abd b. Humejd** (249/863), **el-Müsned (el-Müntehab min Müsnedi Abd b. Humejd)**, tah. Subhî es-Sâmerrâî, M. M. Halil Saidî, Mektebetü's-Sünne, Kahire, 1408/1988
- Abdulazîz ed-Debbâğ** (1132/1720), **el-İbrîz** bkz: **Ahmed b. el-Mübârek**
- Abdullah b. el-Mübârek** (181/797), **ez-Zühed**, tah. Habiburrahman el-A'zamî, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut, ty
- Abdullah b. el-Mübârek, el-Müsned**, tah. Subhî es-Sâmerrâî, Mektebetü'l-Meârif, Riyad, 1407/1987
- Abdullah b. Vehb** (197/813), **el-Câmi' fi'l-Hadis**, tah. Mustafa H. Hüseyin M. Ebu'l-Hayr, Dâru'bni'l-Cevzi, Demmâm, 1416/1996
- Abdullah b. Vehb, Kitâbu'l-Kader**, tah. Mahmud Kassâr, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut, 1420/1999
- Abdurrezzâk b. Hemmâm** (211/827), **el-Musannef**, tah. Habiburrahmân el-A'zamî, el-Meclisü'l-İlmî, Beyrut, 1970-1972, C. I-XI
- el-Aclûnî** (1162/1749), **Keşfu'l-Hafâ ve Muzîlu'l-İlbâs amme'stehere alâ Elsineti'n-Nâs**, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut, 1408/1988, C. I-II
- el-Âcurrî** (360/970), **eş-Şerî'a** tah. Abdullah b. Ömer ed-Dumeyci, Dâru'l-Fazile, Riyad, 1428/2007, C. I-II
- Âdil b. Sa'd, Mevsû'atü'l-Ehâdisi'l-Kudsiyye**, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut, 2009, C. I-II
- Ahmed b. Hanbel** (241/855), **el-Müsned**, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992/1413, C. I-VI
- el-Müsned**, tah. Şuayb el-Arnâût, Müessesetü'r-Risâle, Beyrut, 1420/1999, C. I-L
- Ahmed b. Hanbel, ez-Zühed**, Dâru'r-Reyyân li't-Türâs, Kahire, 1408/1987
- Ahmed b. Hanbel, Fedâilu's-Sahâbe**, Müessesetü'r-Risâle, Beyrut, 1403/1983
- Ahmed b. el-Mübârek es-Sicilmasî** (1156/1743), **el-İbrîz min Kelâmi Seyyidi Abdilazîz ed-Debbâğ** (1132/1720), Dâru'l-Fikr, yy, ty
- Ahmed Naim, Bâbânzâde**; bkz. **Bâbânzâde, Ahmed Naim**
- Ahmed, Yusuf el-Hâc, Mevsû'atü'l-Ehâdisi'l-Kudsiyyeti's-Sahîha ve'd-Da'ife**, Dimaşq, Mektebetü İbn Hacer, 1424/2004
- Akalın, İsa, Hadîs Tekniği Açısından Kudsî Hadîsler**, M. Ü. SBE, doktora tezi, İstanbul, 2014
- Akalın, İsa, Kabu'l-Ahbar ve Rivayetlerinin Değeri**, M. Ü. SBE, yüksek lisans tezi, İstanbul, 2001

- Akalın, İsa, “Kudsi Hadis Mefhûmunun Serencâmı”, Hadis Tetkikleri Dergisi (HTD), XV/1, 2017, s. 7-74
- Akcaoglu, Faik, **H. Peygamber’in Kur’an Vahyi Dışında Bilgilendirilmesi**, M. Ü. SBE, yayımlanmamış doktora tezi, İstanbul, 2010
- Akyüz, Ali, **Yaşayan Kur’ân Hz. Peygamber**, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2007
- Algar, Hamid, DİA “**el-Hürr el-Âmilî**”, C. 18/493-494, TDV Yayınları, Ankara, 1998
- Ali b. el-Ca’d (230/845) **el-Müsned**, tah. Âmir Ahmed Haydar, Müessesetu Nâdir, Beyrut, 1410/1990
- Ali el-Kârî (1014/1606), **er-Ravdatu’l-Behiyye fi Şerhi’l-Ehâdisi’l-Kudsiyyeti’l-Erba’niyye**, tah. Nezir M. Mektebî, Dâru’l-Beşâiri’l-İslâmiyye, Beyrut, 1424/2003
- Ali el-Kârî, **el-Erbe’üne’l-Kudsiyye (el-Ehâdisu’l-Kudsiyye ve’l-Kelimâtü’l-Ünsiyye)**, tah. Kemâl b. Besyûni Zağlûl, (Zağlûl’un Mu’cemu’l-Ehâdisi’l-Kudsiyyeti’s-Sahîha’sı ile birlikte), el-Mektebu’l-İlmî/Mektebetü’s-Sünne, Kahire, 1412/1992
- Ali el-Kârî, **el-Ehâdisu’l-Kudsiyyeti’l-Erba’niyye**, Arif Efendi Matbaası, İstanbul, 1316
- Ali el-Kârî, **Mirkâtü’l-Mefâtih Şerhu Mişkâtü’l-Mesâbih**, tah. Sıdkî Muhammed Cemil el-Attâr, Dâru’l-Fikr, Beyrut, 1412/1992, C. I-X
- Ali el-Kârî, **el-Esrâru’l-Merfû’a fi’l-Ehâdisi’l-Mevdû’a**, tah. Muhammed es-Sabbâğ, el-Mektebu’l-İslâmî, Beyrut, 1408/1988
- Ali el-Kârî, **Şerhu Şerhi Nuhbeti’l-Fiker fi Mustalahâti Ehli’l-Eser**, tah. Heysem Nizar Temim, Muhammed Nizar Temim, Dâru’l-Erkam, Beyrut, ty
- Aliyyü’l-Kârî, **Kırk Kudsi Hadis**, ter. Erdem Hasan Hüsnü, DİB Yayınları, Ankara, 1985; **Aliyyü’l-Kârî, Kırk Kudsi Hadis**, ter. Harun Ünal, Hikmet Kagit ve Yayıncılık, İstanbul, 1983
- Ali el-Muttakî, **Kenzu’l-Ummâl**, neşr ve tashih: Bekrî Hayyânî, Saffet Sakka Müessesetü’r-Risâle, Beyrut, 1405/1985, C. I-XVI
- Allûş, Abdüsselam b. Muhammed, **et-Temâmu’l-Hasen Tetimmetu Câmi’i’l-Mesânîd ve’s-Sünen li’bn Kesir Müsnedu Ebî Hureyre**, Dâru’l-Fikr, Beyrut, 1418/1997, C. I-III
- Allûş, Abdüsselam b. Muhammed, **Kitâbu’l-Câmi’ fi’l-Ehâdisi’l-Kudsiyye**, el-Mektebü’l-İslâmî, Beyrut, 1422/2001
- Âlûsî, Mahmûd b. Abdillâh (1270/1854), **Rûhu’l-Me’ânî fi Tefsiri’l-Kur’âni’l-‘Azîm ve’s-Seb’i’l-Mesânî**, tas. M. Hüseyin Arab, Dâru İhyai’t-Türasi’l-Arabî, Beyrut, ty
- Aşık, Nevzat, DİA “**Reten b. Nasr**”, C. 35/21-22, TDV Yayınları, 2008
- el-Aşşâ, Abdülkadir İrfan b. Selim Hassûne, **Şerhü’l-Ehâdisi’l-Kudsiyye ve’l-Melâikiyye min Riyâzi’s-Sâlihîn**, el-Mektebetü’l-Asriyye, Beyrut, 1415/2005
- Atay, Esma, **İlk Dönem İngiliz Oryantalistlerin Kur’an Çalışmaları W. Muir Ve D. S. Margoliouth Örneği**, yayımlanmamış yüksek lisans tezi, A. Ü. SBE, Ankara, 2006
- Atıyye, Muhyiddin, Selahaddin Hafeni, M. Hayr Ramazan Yusuf, **Defli Müllelefâti’l-Hadisi’s-Şerif el-Matbûa el-Kadîme ve’l-Hadise**, Beyrut, 1416/1995
- Avci, Seyit, **Süfilerin Hadis Anlayışı Bursevî Örneği**, Ensar Yayıncılık, Konya, 2004
- Avvâme, Muhammed, **min Shâhi’l-Ehâdisi’l-Kudsiyye Mietü Hadisin Kudsiyyin mea Şerhihâ**, Dâru’l-Minhâc, Beyrut, 1432/2011
- Aydınlı, Abdullah, **Hadis Istılahları Sözlüğü**, Timaş Yayınları, İstanbul, 1987; **Hadis Istılahları Sözlüğü**, üçüncü basım, İFAV Yayınları, İstanbul, 2009
- Aydınlı, Abdullah, **Hadiste Tesbit Yöntemi**, Kitabevi Yayınları, İstanbul, 2003

- Ayhan, Mehmet, **Fütûhât-ı Mekkiyye’de Hadisçilerin Metotları Dışında Nakledilen Rivâyetler**, M. Ü. SBE, yayımlanmamış doktora tezi, İstanbul, 2009
- el-A’zamî, M. Mustafa, **Vahyedişinden Derlenişine Kur’ân Tarihi**: Eski ve Yeni Ahit ile Karşılaştırmalı bir Araştırma, ter. Ömer Türker, Fatih Serenli, İstanbul, 2006
- Bâbânzâde Ahmed Naim (1934), Kâmil Miras (1957), **Sahih-i Buhârî Muhtasarı Tecrid-i Sarîh** Tercemesi ve Şerhi, DİB Yayınları, Ankara, 1987
- Bâbânzâde Ahmed Naim, **Kırk Hadis - İtikaden Amelen ve Ahlâken İnsanlara Rehber-i Kemâlât Olacak Cevâmi’ul-Kelimi Ahmediyye’den-**, Câmi’i: İmâm Muhyiddin Nevevî, Nâkîlî: Ahmed Naim, Sebülürreşâd Kütüphanesi Neşriyatı, İstanbul, 1341-1343; **(yeni harflerle) Kırk Hadis** İtikad, Amel ve Ahlâk Yönünden İnsanlara Kemâlât Rehberi Olacak Hadisler, Derleyen İmâm Muhyiddin-i Nevevî, Tercüme eden Ahmed Naim, DİB Yayınları, Ankara, 1967
- Başaran, Selman (1993), M. Ali Sömez, **Hadis Usûlü ve Tarihi**, Uludağ Üniversitesi Basımevi, Bursa, 1993
- el-Beyhakî, Ebû Bekr Ahmed b. el-Hüseyin b. Ali (458/1066), **Ma’rifetü’s-Sünen ve’l-Âsâr= Ma’rifetü’s-Şâfiî li’s-Sünen ve’l-Âsâr**, tah. Abdülmü’ti Emin Kal’aci, Câmiatü’d-Dirâsâtü’l-İslâmiyye, Karaçi, 1412/1991, C. XIV
- el-Beyhakî, **Şu’abu’l-İmân**, tah. M. es-Said besyûni Zağlûl, Dâru’l-Kütübi’l-İlmiyye, Beyrut, 1410/1991, C. I-VII
- Bilici, Faruk, DİA “**Massignon**”, C. 28/100-103, Ankara, 2003
- Brockellman, Carl, **Geschichte der Arabischen Litteratur, Supplement II**, Leiden, 1938
- el-Buhârî, Ebû Abdullah Muhammed b. İsmail (256/870), **Halku Ef’âli’l-İbâd ve’r-Red ale’l-Cehmiyye ve Ashâbi’t-Ta’îl**, tah. Fehd b. Süleyman el-Füheyd, Riyad, Dâru Atlası’l-Hadra, Dimaşk, 2005/1425, C. I-II
- el-Buhârî, **el-Câmi’u’s-Sahîh**, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992/1413, C. I-III
- el-Buhârî, **el-Edebu’l-Müfred**, tah. M. Fuâd Abdülbâkî, Dâru’l-Beşâiri’l-İslâmiyye, Beyrut, 1409/1989
- el-Buhârî, **et-Târihu’l-Kebîr**, nşr. Abdurrahmân b. Yahya vd, el-Mektebetü’l-İslâmiyye, Haydarabad, 1362/1941, C. I-IX
- el-Büsîrî (840/1436), **İthâfu’l-Hiyereti’l-Mehere bi-Zevâidi’l-Mesânîdi’l-Aşere**, tah. Âdil b. Sa’d, es-Seyyid b. Mahmud b. İsmail, Mektebetü’r-Rüşd, Riyad, 1419/1998, C. I-XI
- Büdeyvi, Yusuf Ali, **el-Ehâdisu’l-Kudsiyye**, Dâru’bni Kesir, Beyrut, 1411/1991
- Cerrahoğlu, İsmail, **Tefsîr Tarihi**, Fecr Yayınevi, Ankara, 1996, C. I-II
- Cerrahoğlu, İsmail, **Kur’ân Tefsîrinin Doğuşu** ve Buna Hız Veren Âmiller, A. Ü. İlahiyat Fakültesi Yayınları, Ankara, 1968
- el-Cevrekânî, (Cûzekânî/Cûzecânî) (543/1148), **el-Ebâtîl ve’l-Menâkîr ve’s-Sihâh ve’l-Meşâhîr**, tah. M. H. M. Hasan İsmail, Dâru’l-Kütübi’l-İlmiyye, Beyrut, 1422/2001
- el-Cezâirî, Tahir b. Salih (1338/1920), **Tevcihü’n-Nazar ilâ Usûli’l-Eser**, tah. Abdülfettah Ebû Gudde, el-Matbaatü’l-İslâmiyye, Beyrut, 1995/1416, C. I-II
- el-Cürçânî, Seyyid Şerif (816/1413), **et-Ta’rifât**, Dâru’l-Kütübi’l-İlmiyye, Beyrut, 1403/1983
- el-Cürçânî, Seyyid Şerif, **Fennu Usûli Mustalahi’l-Hadis**, tah. Ahmed M. et-Tahtavi, Dâru’l-Fazilet, Kahire, 2003
- Çakan, İsmail Lütüf, **Hadis Edebiyatı**, İFAV Yayınları, İstanbul, 1989 ve 2003
- Çakan, İsmail Lütüf, **Hadis Usûlü**, İFAV Yayınları, İstanbul, 1991

- Çakan**, İsmail Lütfi, **Sünen-i Ebû Dâvûd Terceme ve Şerhi'ne yazdığı Mukaddime'si**, Samil Yayınevi, İstanbul, 1987
- Çakan**, İsmail Lütfi, **Anahatlarıyla Hadis**, Ensar Neşriyat, 1990
- Çetin**, Abdurrahman, **Kur'an İlimleri ve Kur'an-ı Kerim Tarihi**, Dergâh Yayınları, İstanbul, 1982
- Çakan**, İsmail Lütfi, **Hadislerde Görülen İhtilaflar Ve Çözüm Yolları** (Muhtelifü'l-Hadis İlmi), İFAV Yayınları, İstanbul, 1996
- Çap**, Sabri, **Hadis İlminde Merfû-Mevkuf İlişkisi**, U. Ü. SBE, yayımlanmamış doktora tezi, Bursa, 2008
- ed-Dârekutnî** (385/995), **es-Sünen**, tah. Şuayb el-Amâûd vd, Müessesetü'r-Risâle, Beyrut, 1424/2004, C. I-VI
- ed-Darimî** (255/868), **es-Sünen**, tah. F. Ahmed Zemerli, H. Es-Seb' el-İlmî, Dâru'l-Kütübî'l-Arabî, Beyrut, 1407, 1987, C. I-II
- Dırvârî**, Genç, **Abdülvasî' el-Alefî' (1108/1696)'nin Kudsî Hadislere Dair Eseri** -Tahrir ve Değerlendirme-, yayımlanmamış yüksek lisans tezi, S. Ü. SBE, Konya, 2010
- Doğan**, Lütfi, M. Cevat Akşit, Râmûz el-Ehâdis'den Dersler-8 **Hadisî Kudsilere**, Gonca Yayınevi, İstanbul, 1986
- Draz**, M. Abdullah (1377/1958), **Kur'an Ahlâkı**, ter. Emrullah Yüksel, Ünver Günay, İz Yayıncılık, İstanbul, 1993
- Duman**, M. Zeki, **Vahiy Gerçeği**, Fecr Yayınevi, Ankara, 1997
- Ebu'l-Bekâ** el-Kefevî (1094/1683), **el-Külliyyât** Mu'cemun fi'l-Mustalahâtı ve'l-Furûki'l-Lügaviyye, tah. Adnan Derviş-Muhammed el-Misrî, Müessesetü'r-Risâle, Beyrut, 1413/1993
- Ebû Dâvûd**, (275/889), **Süneni Ebî Dâvûd**, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992/1413, C. I-V
- Ebû Dâvûd**, **ez-Zühed**, tah. Yasir b. İbrâhim, Ganim b. Abbas b. Ganim, Dâru'l-Mişkat, Kahire, 1414/1993
- Ebû Nu'aym** el-İsfahânî (430/1038), **Hilyetü'l-Evliyâ ve Tabakâtü'l-Asfiyâ**, tah. M. Abdulkadir Atâ, Darü'l-Kütübî'l-İlmiyye, Beyrut, 2002/1423, C. I-XII
- Ebû Reyne**, Mahmûd (1390/1970), **Advâ ale's-Sünneti'l-Muhammediyye** ev Difâ'ani'l-Hadis, Kahire, ty
- Ebû Reyne**, Mahmûd, **Şeyhu'l-Madîre**, yy, Kahire, ty
- Ebû Tâlib el-Mekkî**, **Kûtu'l-Kulûb** fi Mu'ameleti'l-Mahbûb, Dâru Sâdr, Beyrut, ty
- Ebû Ubeyde** el-Herevî (401/1011), **el-Ğarîbeyn fi'l-Kur'an ve'l-Hadis**, tah. Ahmed Ferid el-Mezidi, Mektebetü Nizâr Mustafa el-Bâz, Mekke, 1419/1999
- Ebû Ya'la** (446/1054), **el-İrsâd fi Ma'rifeti 'Ulemâi'l-Hadis**, tah. Muhammed Saîd b. Ömer İdris, Mektebetü'r-Rüşd, Riyad, 1409/1989, C. I-III
- Ebû Ya'lâ**, **el-Müsned**, tah. H. Selim Esed, Dâru'l-Me'mûn, Dimaşk, 1404/1984, C. I-XIII
- Ebû Zehv**, Muhammed, **el-Hadis ve'l-Muhaddisûn**, Matbaatu Mısır, Kahire, 1358/1958; **Hadis ve Hadisçiler**, ter. Selman Başaran, M. Ali Sönmez, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2007
- Efe**, Mustafa, Mehmet Efe, **Kudsî Hadisler**, Esra Yayınları, Ankara, 1999
- el-Ehâdisu'l-Kudsiyye**, Dâru'l-Kitâbi'l-Arabî'den bir heyetin hazırlamış olduğu 400 adet kudsi hadis içeren bir kitap, Dâru'l-Kitâbi'l-Arabî, Beyrut, ty. (Türkçe tercümesi için bkz. **Kudsî Hadisler**)

- el-Ehdel**, Hasan Muhammed Makbûlî, **Mustalahu'l-Hadis ve Ricâluh**, Mektebetü'l-Cilî'l-Cedid, San'a, 1410/1990
- el-Elbânî**, Nâsiruddîn, **et-Tevessül**, neş. Muhammed İd Abbasi, el-Mektebü'l-İslâmî, Beyrut, 1406/1986
- Erdem**, Hasan Hüsnü (1974), **İlâhî Hadisler**, Kırk Kudsi Hadis ile Oruç ve Ramazan İbadetlerine Dâir Yüz Bir Hadis, DİB Yayınları No: 31/3, 31/4, 31/13, Ankara, 1952, 1953
- Erdem**, Hasan Hüsnü, **İlâhî Hadisler**, DİB Yayınları, Ankara, 1985, 2005, 2012
- Erdem**, Hasan Hüsnü, **Kırk Kudsi Hadis**, DİB Yayınları, Ankara, 1985
- Erdoğan**, Mehmet, **Vahiy-Akıl Dengesi Açısından Sünnet**, İFAV Yayınları, İstanbul, 1996
- Ertuğrul**, İsmail Fennî, **Hakikat Nurları**, Cemiyet-i Tedrîsiye-i İslâmiye, İstanbul, 1949
- Ertürk**, Mustafa, **Metin Tenkidi** (Gayb ve Fiten Hadisleri Örneği), Fecr Yayınları, Ankara, 2005
- Erul**, Bünyamin, **Sahabenin Sünnet Anlayışı**, TDV Yayınları, Ankara, 1999
- Erul**, Bünyamin, **Hadislerin Dili** İlk Hadis Belgesi Hemmâm'ın Sahifesi, TDV Yayınları, Ankara, 2009
- Esed b. Mûsâ** (211/827), **ez-Zühed**, tah. Ebû İshak el-Huveynî, Mektebetü'l-Vai'l-İslâmî, yy, 1413/1993
- el-Ğavri**, Seyyid Abdülmâcid, **Mu'cemu'l-Mustalahi'l-Hadis**, Daru İbn Kesîr, Beyrut, 1428/2007
- el-Gazzâlî** (505/1111), **Mizânü'l-Amel**, tah. Süleyman Selim el-Bevvâb, Dâru'l-Hikme, Dimaşk, 1407/1986
- el-Gazzâlî**, İhyâu 'Ulûmü'd-Dîn, Matbaatu Mustafa el-Bâbî el-Halebi, Kahire, 1939/1358, C. I-IV
- el-Gazzâlî**, **el-Mevâ'iz fi'l-Ehâdisi'l-Kudsiyye**, "Mecmûatu Resaili'l-İmâm el-Gazzâlî "7" içinde, s. 83-117, haz. Ahmed Şemseddin, Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, Beyrut, 1997/1418
- Gazali**, **Kırk Kudsi Hadis** (İlahi Buyruklar), haz. Arif Pamuk, Pamuk Yayıncılık, İstanbul, 1997
- Genç**, Mustafa, **Sünnet-Vahiy İlişkisi**, M. Ü. SBE, doktora tezi, İstanbul, 2005; **Sünnet-Vahiy İlişkisi**, Kitâbi Yayınları, İstanbul, 2009
- Goldziher**, Ignaz (1921), **"Hadis Kültüründe Yer Alan İncil Parçaları"**, ter. Sami Şahin, C. Ü. İFD, XII/1, Sivas, 2008
- Göktaş**, Vahit, **Kelâbâzî ve Tasavvuf Anlayışı**, A. Ü. SBE, yayımlanmamış doktora tezi, Ankara, 2007
- Graham**, William Albert, **Divine Word and Prophetic Word in Early Islam: A Reconsideration of The Sources, With Special References to Divine Saying of Hadith Qudsi**, Mouton Publishers, The Hague, 1977
- Guillaume**, Alfred (1965), **The Traditions of Islam: an Introduction to The Study of The Hadith Literature**, Clarendon Press, Oxford, 1924
- Güler**, Zekeriya, **"Hadislerin Anlaşılmasında Rivâyet-Dirâyet Bütünlüğü"**, İLAM Araştırma Dergisi C. I, S. 2, İstanbul, Temmuz-Aralık 1996
- Güler**, Zekeriya, **Vesile ve Tevessül Hadislerinin Kaynak Değeri (Tahrir ve Değerlendirme)**, İLAM Araştırma Dergisi C. II, S. 1, İstanbul, Ocak-Haziran 1997
- Güler**, Zekeriya, **İlk Yedi Asırda Hadis İlimleri Literatürü**, Adal Ofset, Konya, 2002
- Gümüş**, Sadreddin, DİA **"Cürcânî, Seyyid Şerîf"**, C. 8/134-136, TDV Yayınları, Ankara, 1993

- Gümüş, Sadreddin, DİA "Ta'rîfât", C. 40/29-30, TDV Yayınları, İstanbul, 2011
- Güner, Osman, **Ebû Hureyre'ye Yönelik Eleştiriler**, İnsan Yayınları, İstanbul, 2001
- el-Hâkîm (405/1014), **Ma'rifetu 'Ulûmî'l-Hadîs ve Kemiyeti Ecnâsîhi**, tah. Ahmed b. Faris, Dâru İbn Hazm, Beyrut, 2003/1424
- el-Hâkîm, el-Müstedrek 'ale's-Sahîhayn, Beyrut, ts., Beyrut, 1418/1988, C. I-IV
- el-Hâkîm, el-Müstedrek 'ale's-Sahîhayn, tah. Hamdi Demirdağ, Mektebetü Nizâr Mustafa el-Bâz, Mekke, 1420/2000, C. I-X
- el-Hakîm et-Tirmizî (320/932), **Nevâdiru'l-Usûl fî Ma'rifeti Ehâdisi'r-Resûl**, tah. Tevfik Mahmud Tekle, Dimaşk, Dârü'n-Nevâdir, Beyrut, 1432/2011, C. I-VII
- el-Hakîm et-Tirmizî, **Kitâbu'l-Menhiyyât**, tah. Muhammed Zaglul, Dârü'l-Kütübî'l-İlmiyye, Beyrut, 1406/1986; **Kitâbu'l-Menhiyyât: Hadîslerdeki Yasakların Sebep ve Hikmetlerine Dair**, ter. Yavuz Köktaş, İnsan Yayınları, İstanbul, 2008
- Hamidullah, Muhammed (1423/2002), **Kur'ân-ı Kerîm Tarihi**, çev. Salih Tuğ, İFAV Yayınları, İstanbul, 1993
- Hamidullah, Muhammed, **Aziz Kur'ân -Çeviri ve Açıklama-**, çev. Abdülaziz Hatip, Mahmut Kanik, Beyan Yayınları, İstanbul, 2000
- Hansu, Hüseyin, **Bâbânzâde Ahmed Naîm**, Kaynak Yayınları, İstanbul, 2007
- Harman, Ömer Faruk, DİA "Kitab-ı Mukaddes", C. 26/75-76, TDV Yayınları, Ankara, 2002
- Harman, Ömer Faruk, DİA "Feyyûmî", C. 12/517-519, TDV Yayınları, Ankara, 1995
- el-Hatîb, Muhammed Acâc, **es-Sünne Kable't-Tedvîn**, Mektebetu Vehbe, Kahire, 1383/1963
- el-Hatîb, Muhammed Acâc, **el-Muhtasaru'l-Vecîz fî 'Ulûmî'l-Hadîs**, Müessesetü'r-Risâle, Beyrut, 1407/1987
- el-Hatîb, Muhammed Acâc, **Usûlu'l-Hadîs 'Ulûmuhu ve Mustalahuh**, Cidde, Daru'l-Minâre, 1417/1997
- el-Hatîb, M. Acâc, **Ebû Hureyre Râviyetü'l-İslâm**, el-Hey'etü'l-Misriyyetü'l-Âmme li'l-Kitâb, Kahire, 1987
- el-Hatîb el-Bağdâdî (463/1071), **Târîhu Bağdad** ev Medîneti's-Selam, Mektebetü'l-Hancî, Kahire, 1931/1349, C. I-XIV
- el-Hatîb el-Bağdâdî, **el-Müttetik ve'l-Müfterik**, tah. Muhammed Sadık Aydın el-Hamidi, Dârü'l-Kadiri, Dimaşk, 1997/1417, C. I-III
- el-Hatîb el-Bağdâdî, **el-Câmi' li-Ahlâki'r-Râvî ve Âdâbi's-Sâmi'**, tah. Mahmûd et-Tahhân, Mektebetü'l-Me'ârif, Riyad, 1403/1983, C. I-II; **el-Câmi' li-Ahlâki'r-Râvî ve Âdâbi's-Sâmi'**, tah. M. Acâc el-Hatîb, Müessesetü'r-Risâle, Beyrut, 1412/1991, C. I-II
- el-Hatîb el-Bağdâdî, **Şerefu Ashâbi'l-Hadîs**, tah. M. Said Hatiboğlu, A. Ü. İlahiyat Fak. Yay., Ankara, 1972
- Hatiboğlu, İbrahim, DİA "İsrâiliyyât", C. 23/195-199, TDV Yayınları, Ankara, 2001
- Hatiboğlu, İbrahim, **İzmirli İsmail Hakkı Şeyh Safvet, Ahlâk ve Tasavvuf Kitaplarındaki Hadislerin Sıhhati**, tenkitli neşir: İbrahim Hatiboğlu, Dâru'lhadis Yayınları, İstanbul, 2001
- el-Hattâbî, Hamd b. Muhammed (388/998), **Me'âlimü's-Sünen Şerhu Süneni Ebî Dâvûd**, tah. Abdüsselam A. Muhammed, Dârü'l-Kütübî'l-İlmiyye, Beyrut, 1991/1411, C. I-IV
- Hemmâm İbn Münebbih (131/749), **Hemmâm İbn Münebbih'in Sahîfesi**, neş. Muhammed Hamidullah, ter. Talat Koçyigit, A. Ü. İlahiyat Fakültesi Yayınları, Ankara, 1967

- Hemmâm İbn Münebbih, **Sahîfetu Hemmâm b. Münebbih 'an Ebî Hureyre**, tah. Rifat Fevzi Abdülmuttalib, Mektebetü'l-Hancî, Kahire, 1406/1985
- Hennad b. es-Serrî (243/857), **ez-Zühed**, tah. Muhammed Abadi, Matabiü'd-Devhati'l-Hadise, yy, ty, C. I-III
- el-Heysemî (807/1405), **Buğyetü'l-Bâhis an Zevâidi Müsnedi'l-Hâris**, tah. H. Ahmed Salih, Medine, 1413/1992, C. I-II
- el-Heysemî, **Mecme'u'z-Zevâid ve Menbe'u'l-Fevâid**, Dârü'l-Fikr, Beyrut, 1412/1992, C. X
- Hıdır, Özcan, **İsrâiliyyât-Hadis İlişkisi Hadis-Yahudi Kültürü Tartışmaları**, M. Ü. SBE, doktora tezi, İstanbul, 2000; **Yahudi Kültürü ve Hadisler**, İnsan Yayınları, İstanbul, 2010
- Hıdır, Özcan, **"Yahudi Kültürünün Hadislere Etkisi İddiaları Üzerine"**, Hadis Tetkikleri Dergisi, C. III, S. 1, İstanbul, 2005
- el-Hût el-Beyrûtî (1276/1859), **Esne'l-Metâlib**, tah. Mahmud el-Amât, Beyrut, 1412/1991
- el-Hürri el-Âmilî, Muhammed b. el-Hasen b. Ali el-Mesgarî (1104/1693), **el-Cevâhirü's-Seniyye fî'l-Ehâdisi'l-Kudsiyye**, Tahran 1302; Necef 1384; Beyrut 1402, 1405
- el-İrâkî (806/1404), **el-Muğni an Hamli'l-Esfâr fî'l-Esfâr**, tah. Eşref b. Abdilmaksûd, Mektebetu Dâri Tayra, Riyad, 1415/1995, C. I-III
- Itr, Nureddin, **Menhecü'n-Nakd fî Ulûmî'l-Hadîs**, Daru'l-Fikr, Dimaşk, 1401/1981
- İbn 'Adî (365/976), **el-Kâmil fî Du'afâi'r-Ricâl**, tah. Adil Ahmed, Ali M. Muavviz, Dârü'l-Kütübî'l-İlmiyye, Beyrut, 1418/1997, C. I-IX
- İbn Arabî (638/1240), **Nurlar Hazinesi Mişkâtü'l-Envâr fî mâ Ruviye ani'llâh mine'l-Ahbâr**, nşr. Muhammed Valsan, ter. Mehmet Demirci, İz Yayıncılık, İstanbul, 1990; **Eş-Şeyhu'l-Ekber Muhyiddin İbn Arabî, Mişkâtü'l-Envâr Nurlar Menbâi**, ter. Vahdettin İnce, Kitsan Kitap Basım Yayın, İstanbul, t.y.; **İbn Arabî, Nurlar Yuvası**, ter. Mahmut Kanik, Hece Yayınları, Ankara, 2006
- İbn Arabî el-Fütühâtü'l-Mekkiyye, tah. Osman Yahya, İbrahim Medkûr, el-Mektebetü'l-Arabiyye, Mısır, 1985/1405, C. I-XIV
- İbn 'Arrâk (963/1556), **Tenzihü's-Şerî'at'î'l-Merfû'a 'ani'l-Ahbârî's-Şeni'ati'l-Mevdû'a**, tah. Abdulvehhâb Abdullatîf, Abdullah M. es-Siddîk, Dârü'l-Kütübî'l-İlmiyye, Beyrut, 1401/1981, C. I-II
- İbn Balabân, Ali b. Balabân el-Makdisî Kerekî (684/1285), **el-Makâsidü's-Seniyye fî'l-Ehâdisi'l-İlâhiyye**, tah. Muhyiddin Mistî, Muhammed el-İd el-Hatrâvî, Dârü'bni Kesir, Beyrut, 1403/1983 ve 1408/1988
- İbn Battâ (387/997), **el-İbâne**, tah. el-Hasan b. Abbas b. Kutb, Dârü'l-Fârûkî'l-Hadise, Kahire, 1429/2008
- İbn Battâl (449/1057), **Şerhu Sahîhi'l-Buhârî**, tah. Yasir İbrahim, Mektebetu'r-Rüşd, Riyad, 1420/2000, C. I-X
- İbnü'l-Cevzî, Ebû'l-Ferec (597/1201), **Kitâbü'l-Mevdû'ât mine'l-Ehâdisi'l-Merfû'ât**, tah. Nureddin Boyacılar, Mektebetu Edvâi's-Selef, Riyad, 1997/1418, C. I-III
- İbnü'l-Cevzî, Telbîsu İblîs, tah. es-Seyyid el-Cümeylî, Dârü'l-Kütübî'l-Arabî, Beyrut, 1414/1994
- İbn Dakîk el-İd (702/1302), **el-İktirâh fî Beyâni'l-Istlâh ve-mâ Udife ilâ Zâlik mine'l-Ehâdisi'l-Ma'dûde fî's-Sihâh**, tah. Âmir Hasan Sabri, Dârü'l-Beşâiri'l-İslâmiyye, Beyrut, 1417/1996
- İbn Ebî Asım (287/900), **ez-Zühed**, tah. A. Abdulhamid A'zamî, Dârü'l-kütübî'l-İlmiyye, Beyrut, 1405/1085

- İbn Ebî Âsım, el-Âhâd ve'l-Mesânî**, tah. tah. Basim b. Faysal el-Cevâbere, Dârü'l-Râye, Riyad, 1410/1991, C. I-VI
- İbn Ebî Âsım, es-Sünne**, tah. Basim b. Faysal el-Cevâbere, Dârü's-Sumey'î, Riyad, 1419/1989, C. I-II; **es-Sünne**, tah. M. Nâsiruddîn el-Elbânî, el-Mektebu'l-İslâmî, Beyrut, 1400/1981, C. I-II
- İbn Ebî'd-Dünyâ (281/894), Kitâbu's-Samt ve Âdâbi'l-Lisân**, tah. M. Abdulkadir A. Atâ, Müessesetü'l-Kütübi's-Sekâfiyye, Beyrut, 1416/1996 (Mevsûatu Resâili İbn Ebî'd-Dünyâ içinde C. V)
- İbn Ebî'd-Dünyâ, el-Evliyâ**, tah. S. Besyûnî Zağlûl, Müessesetü'l-Kütübi's-Sekâfiyye, Beyrut, 1413/1993 (Mevsûatu Resâili İbn Ebî'd-Dünyâ içinde C. IV) ¹⁹⁹³ **İbn Ebî'd-Dünyâ, er-Rudâ 'anillâh ve Kadâihî**, tah. M. Abdulkadir A. Ata, Müessesetü'l-Kütübi's-Sekâfiyye, Beyrut, 1414/1993 (Mevsûatu Resâili İbn Ebî'd-Dünyâ içinde C. III)
- İbn Ebî'd-Dünyâ, eş-Şükr**, tah. S. Besyûnî Zağlûl, Müessesetü'l-Kütübi's-Sekâfiyye, Beyrut, 1413/1993 (Mevsûatu Resâili İbn Ebî'd-Dünyâ içinde C. III)
- İbn Ebî'd-Dünyâ, Kitâbu Zemmi'd-Dünyâ**, tah. M. Abdulkadir A. Ata, Müessesetü'l-Kütübi's-Sekâfiyye, Beyrut, 1413/1993 (Mevsûatu Resâili İbn Ebî'd-Dünyâ içinde C. II)
- İbn Ebî'd-Dünyâ, Islâhu'l-Mâl**, tah. M. Abdulkadir A. Ata, Müessesetü'l-Kütübi's-Sekâfiyye, Beyrut, 1413/1993 (Mevsûatu Resâili İbn Ebî'd-Dünyâ içinde C. I)
- İbn Ebî'd-Dünyâ, Hüsnü'z-Zan billâh**, tah. Abdulhamid Şânûhah, Müessesetü'l-Kütübi's-Sekâfiyye, Beyrut, 1413/1993 (Mevsûatu Resâili İbn Ebî'd-Dünyâ içinde C. I)
- İbn Ebî'd-Dünyâ, Kitâbu'l-Kanâat ve't-Taaffuf**, tah. M. Abdulkadir Ata, Müessesetü'l-Kütübi's-Sekâfiyye, Beyrut, 1413/1993 (Mevsûatu Resâili İbn Ebî'd-Dünyâ içinde C. I)
- İbn Ebî'd-Dünyâ, Kitâbu'l-Akl ve Fadlihî**, tah. S. Besyûnî Zağlûl, Yûsri Abdülğanî, Müessesetü'l-Kütübi's-Sekâfiyye, Beyrut, 1413/1993 (Mevsûatu Resâili İbn Ebî'd-Dünyâ içinde C. I)
- İbn Ebî Hâtîm er-Râzî (327/938), Kitâbu'l-Cerh ve't-Ta'dîl**, Beyrut, 1371/1952, C. I-IX
- İbn Ebî Şeybe (235/850), el-Musannef**, tah. Muhammed Avvâme, Dârü'l-Kible, Cidde, 1427/2006, C. I-XXV
- İbn Ebî Şeybe, Kitâbu'l-Arş**, tah. Muhammed b. Hamed el-Humud, Mektebetü's-Sünne, Kahire, 1411/1990
- İbn Hacer el-Askalânî (852/1449), Fethu'l-Bârî bi-Şerhi Sahîhi'l-Buhârî**, tah. Abdülaziz b. Abdillâh b. Bâz, Dârü'l-Hadis, Kahire, 2004, C. I-XV
- İbn Hacer el-Askalânî, el-İsâbe fî Temyîzi's-Sahâbe**, tashih Mevlana Muhammed Vecih, Abdülhak, Gulam Kadir, A. Sprenger, Bishop's College Press, Calcutta, 1856-1873, C. I-IV; **el-İsâbe fî Temyîzi's-Sahâbe**, tah. Âdil Ahmed Abdülmevcud, Ali Muhammed Muavviz, Dârü'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut, 1415/1995 C. I-VIII
- İbn Hacer el-Askalânî, el-Metâlibu'l-Âliye**, tah. M. Mustafa el-A'zami, Kuveyt, 1973, C. I-IV
- İbn Hacer el-Askalânî, Lisânu'l-Mizân**, tah. Abdulfettâh Ebû Ğudde, Mektebu'l-Matbûâtü'l-İslâmiyye, Beyrut, 1423/2002, C. I-IX
- İbn Hacer el-Askalânî, Takrîbu't-Tehzîb**, tah. Muhammed Avvâme, Dârü'r-Reşîd, Haleb, 1412/1992

- İbn Hacer el-Askalânî, Şerhü'n-Nuhbe Nüzhetü'n-Nazar fî Tavzîhi Nuhbetü'l-Fiker fî Mustalahi Ehli'l-Eser**, tah. Nureddin İtr, Dârü'l-Hayr, Beyrut, 1414/1993
- İbn Hacer el-Askalânî, Hadis Istılahları Hakkında Nuhbetü'l-Fiker Şerhi**, ter. Talat Koçyiğit, Ankara Ü. İlahiyat Fakültesi Yayınları, Ankara, 1971
- İbn Hacer el-Askalânî, en-Nüket alâ Kitâbi İbni's-Salâh**, tah. Rebi' b. Hadi Umeyr Dârü'r-Râye, Riyad, 1408/1988, C. I-II
- İbn Hacer el-Heytemî (974/1567), el-Fethu'l-Mübîn bi Şerhi'l-Erbaîn**, haz. Merkezu Dârü'l-Minhâc'dan bir heyet, Dârü'l-Minhâc, Cidde, 1432/2011
- İbn Hacer el-Heytemî, el-Fetava'l-Hadisiyye**, Şirketu Mektebeti ve Matbaati Mustafa el-Bâbî el-Halebî, Kahire, 1409/1989
- İbn Haldûn (808/1406), el-Mukaddime**, tah. Abdüsselam Şeddadi, Beytül-Fünun, Dârülbeyzâ 2005, C. I-III; **Mukaddime**, ter. Süleyman Uludağ, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2011, C. I-II
- İbn Hazm (456/1064), el-Fasl fî'l-Milel ve'l-Ehvâi ve'n-Nihal**, tah. M. İbrahim Nasr, Abdurrahman Umeyre, Mektebetu Ukaz, Cidde, 1403/1983, C. I-V
- İbn Hibbân (354/965), Sahîhu İbn Hibbân bi-Tertîbi İbn Balabân**, tah. Şuayb el-Amât, Müessesetü'r-Risâle, Beyrut, 1414/1993, C. I-XVIII
- İbn Hibbân, Kitâbu't-Tevhîd ve İsbâtı's-Sıfâtı'r-Rabb azze ve celle**, tah. A. İbrâhim eş-Şehvân, Dârü'r-Reşîd, Riyad, 1408/1988, C. I-II
- İbn Huzeyme (311/924), Sahîhu İbn Huzeyme**, tah. M. Mustafa A'zami, el-Mektebü'l-İslâmî, Beyrut, 1395/1975, C. I-IV
- İbn Kesîr, Ebu'l-Fidâ İsmail b. Ömer (774/1373), el-Bidâye ve'n-Nihâye**, Mektebetü'l-Maârif, Beyrut, 1401/1981, C. I-XIV
- İbn Kesîr, el-Fusûl fî Sireti'r-Resûl-sallallâhu aleyhi ve sellem-**, tah. Muhyiddin Mistî, M. el-İd el-Hatrâvî, Dârü'bni Kesîr, Beyrut, 1413/1992
- İbn Kesîr, Tefsîrû'l-Kur'ânî'l-'Azîm (Tefsîru İbn Kesîr)**, tah. Sami b. Muhammed Selâme, Dârü Taybe, Riyad, 1420/1990 C. I-VIII
- İbn Kesîr, İhtisârü 'Ulûmî'l-Hadis**, tah. S. M. Muhammed Uveyza, Dârul-Kütübi'l-Arabiyye, Beyrut, 1409/1989
- İbn Mâce, Muhammed b. Yezîd el-Kazvinî (273/887), es-Sünen**, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992/1413, C. I-II
- İbnu's-Salâh, Osman b. Abdurrahman eş-Şehrezûrî (577/1181), Ulûmu'l-Hadis (Mukaddimetü İbni's-Salâh)**, tah. Nureddin İtr, el-Mektebetü'l-İlmiyye, Beyrut, 1401/1981
- İbnü's-Sünnî (364/974), Ameli'l-Yevm Ve'l-Leyle**, tah. Ebû Muhammed Sâlm b. Ahmed es-Selefi, Müessesetü'l-Kütübi's-Sekâfiyye, Beyrut, 1408/1988
- İbn Şâhin (385/996), et-Tergîb fî Fedâilî'l-A'mâl ve Sevâbi Zâlik**, tah. S. Ahmed Müslim, Dârü İbni'l-Cevzî, Demmâm, 1415/1995, C. I-II
- İbn Teymiyye, Ahmed b. Abdülhalim (728/1328), Ehâdisü'l-Kussâs**, tah. Muhammed es-Sabbâğ, el-Mektebü'l-İslâmî, Beyrut, 1408/1988
- İbn Teymiyye, İktizâü's-Sirâti'l-Müstakîm li-Muhâlefeti Ashâbi'l-Cahîm**, tah. M. Hamid el-Faki, Matbaatü's-Sünneti'l-Muhammediyye, Beyrut, 1369/1950
- İbn Teymiyye, er-Redd ale'l-Mantukîyyîn**, tah. Refik el-Acem, Dârü'l-Fikri'l-Lübânî, Beyrut, 1993, C. I-II
- İbn Teymiyye, Mecmû'u'l-Fetâvâ**, haz. Amir Cezzâr, Enver Bâz, Mektebetü'l-Ubeykân, Riyad, 1997/1418, C. I-XXXVII
- İbrahim, Mecdî Fethî es-Seyyid, el-Ehâdisü'l-Kudsiyye min Sahîhi's-Sünneti'n-Nebeviyye**, Dârü's-Sahâbe li't-Türâs, Tantâ, 1414/1994

- İshâk b. Râhûye** (238/853), **el-Müsned**, tah. Abdülgâfûr b. Abdilhakk el-Belûşî, Mektebetü'l-İmân, Medine, 1412/1991, C. I-V
- İzmirlî İsmail Hakkı** (1946), **Siyer-i Cefile-i Nebeviye: Mukaddimât**, Tevsi-i Tıbbât Matbaası, İstanbul, 1332; **(yeni harflerle) Siyer-i Cefile-i Nebeviye: Mukaddimât**, haz. İsmail Hakkı Uca, Esra Yayınları, İstanbul, 1996
- İzmirlî İsmail Hakkı** (1946), **Şeyh Safvet** (Mustafa Saffet Yetkin) (1950), **Ahlâk ve Tasavvuf Kitaplarındaki Hadislerin Sıhhati**, tenkitli neşir: İbrahim Hatiboğlu, Dârulhadis Yayınları, İstanbul, 2001
- İzmirlî İsmail Hakkı**, **Târîh-i Hadis**, Dârü'l-Fünûn İlahiyat Fakültesi Talebe Cemiyeti Neşriyatı, 1340/1924; **(yeni harflerle) Hadis Tarihi**, tenkitli neşir: İbrahim Hatiboğlu, Dârulhadis Yayınları, İstanbul, 2002
- el-Kâdî İyâz** (544/1149), **Meşâriku'l-Envâr** alâ Sıhâhi'l-Âsâr fî Şerhi Garîbi'l-Hadis el-Muvatta ve'l-Buhârî ve Müslim, tah. İbrahim Şemsuddin, Dârü'l-Küttübü'l-İlmiyye, Beyrut, 1423/2002, C. I-II
- el-Kâdî İyâz**, **el-İlmâ'** ilâ Ma'rifeti Usûli'r-Rivâye ve Takyîdi's-Semâ', tah. A. Abbas Sakr, Dârü't-Türas, Kahire, 1389/1970
- Kahraman**, Hüseyin, **"Sûret Hadisi Üzerine Bağlam Esaslı Bir Tahlil Denemesi"**, Hadis Tetkikleri Dergisi, C. I, S. 1, İstanbul, 2003
- Kallek**, Cengiz, **DİA "İbn Balabân"** C. 19/357, TDV Yayınları, Ankara, 1999
- Kandemir**, M. Yaşar, **DİA "Kırk Hadis"**, C. 25/467-470, TDV Yayınları, Ankara, 2002
- Kandemir**, M. Yaşar, **DİA "Nevevî"**, C. 33/45-49, TDV Yayınları, İstanbul, 2007
- Kandemir**, M. Yaşar, **111 Kudsi Hadis**, Tahlil Yayınları, İstanbul, 2022
- Karacabey**, Salih, **"İsrâiliyyat'ı Belirleme Kriterleri Çerçevesinde İlahî Mesajın Birliği Meselesi"**, U. Ü. İFD, C. 12, S. 1, Bursa, 2003
- Karaman**, Hayreddin, **Hadis Usûlü**, Ahmed Said Matbaası, İstanbul, 1965; **Hadise Dair İlimler ve Hadis Usûlü**, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2010
- Karatâ**, Mustafa, **Rivayet Tekniği Açısından Hadislerin Artması ve Sayısı**, İham-İşaret Yayınları, İstanbul, 2006
- el-Kâsimî**, Cemâluddin (1332/1914), **Kavâ'idu't-Tahdis** min Fünûni Mustalahi'l-Hadis, tah. Behçet Baytar, M. Reşid Rızâ, Dârü'n-Nefâis, Beyrut, 1414/1993
- el-Kastallânî** (923/1517), **İrşâdü's-Sârî** li-Şerhi Sahihî'l-Buhârî, Dârü İhyâi'l-Türâsi'l-Arabî, Beyrut, ty
- el-Kelâbâzî**, Muhammed b. İshak (380/990), **Bahru'l-Fevâid el-Meşhûr bi-Maâni'l-Ahbâr**, tah. M. Hasan İsmail- A. Ferid el-Mezidî, Dârü'l-Küttübü'l-İlmiyye, Beyrut, 1999
- el-Kettânî**, Muhammed b. Cafer (1345/1927), **er-Risâletü'l-Müstatrafe**, Dârü Kahraman (Kahraman Yayınları), İstanbul, 1986; **Hadis Literatürü er-Risâletü'l-Müstatrafe**, ter. Yusuf Özbek, İz Yayıncılık, İstanbul, 1994
- Kırbaçoğlu**, M. Hayri, **İslam Düşüncesinde Sünnet -Yeni Bir Yaklaşım-**, Fecr Yayınevi, Ankara, 1993
- Kırbaçoğlu**, M. Hayri, **İslam Düşüncesinde Sünnet -Eleştirel Bir Yaklaşım-**, Ankara Okulu Yayınları, Ankara, 1996
- Kırbaçoğlu**, M. Hayri, **İslam Düşüncesinde Hadis Metodolojisi**, Ankara Okulu Yayınları, Ankara, 1999
- Kırbaçoğlu**, M. Hayri, **Alternatif Hadis Metodolojisi**, Kitâbiyât Yayınları, Ankara, 2002
- el-Kirmani** (786/1384), **el-Kevâkibü'd-Derârî** fî Şerhi Sahihî'l-Buhârî, Dârü İhyâi'l-Türâsi'l-Arabî, Beyrut, 1401/1981, C. I-XXV
- Kitab-ı Mukaddes**, Kitabı Mukaddes Şirketi, İstanbul, 1976

- Koçak**, Zeynep Canan, **Kudsi Hadis Olarak Bilinen Hadislerin Kutsal Metinler (Tevrat ve İncil) İle İlişkisi**, yayımlanmamış yüksek lisans tezi, D. E. Ü. SBE, İzmir, 2010
- Koçkuzu**, Ali Osman, **Hadis İlimleri ve Hadis Tarihi**, Dergâh Yayınları, İstanbul, 1983
- Koçkuzu**, Ali Osman, **Rivâyet İlimlerinde Haber-i Vâhitlerin İtikat ve Teşri Yönlerinden Değeri**, DİB Yayınları, Ankara, 1988
- Koçyigit**, Talat, (2011), **"I. Goldziher'in Hadisle İlgili Bazı Görüşlerinin Tahlil ve Tenkid"**, A. Ü. İFD, S. 25, Ankara 1967
- Koçyigit**, Talat, **Hadis Usûlü**, A. Ü. İlahiyat Fakültesi Yayınları, Ankara, 1993
- Koçyigit**, Talat, **Hadis İstılahları**, A. Ü. İlahiyat Fakültesi Yayınları, Ankara, 1985
- Köktaş**, Yavuz, **İlk Dönem Sufileri ve Hadis Hakîm et-Tirmizî Örneği**, Gelenek Yayıncılık, İstanbul, 2010
- Köktaş**, Yavuz, **100 Soruda Hadis Meseleleri**, İnsan Yayınları, İstanbul, 2011
- Köktaş**, Yavuz, **Günümüz Hadis Problemleri**, İnsan Yayınları, İstanbul, 2013
- el-Kudâ'î** (454/1062), **Müsnedü's-Şihab**, tah. Hamdi Abdülmecid es-Selefi, Müessesetü'r-Risâle, Beyrut, 1985/1405
- el-Kudâ'î**, **Hadis Kıvılcımları Şihâbu'l-Ahbâr Tercümesi**, ter. Ali Yardım, Damla Yayınevi, İstanbul, 2007
- Kudsi Hadisler**, Buhârî, Müslim, İbn Mâce, Tirmizî, Ebu Davud, Nesâî ve Muvattâ'dan Kudsi Hadisler, Dârü'l-Kitâbi'l-Arabî'den bir heyetin hazırlamış olduğu 400 adet kudsi hadis içeren bir kitabın Türkçe çevirisi, ter. Ahmed Varol, Madve Yayınları, İstanbul, 1991, C. I-II (Arapça'sı için bkz. **el-Ehâdisü'l-Kudsiyye**)
- Kutluay**, İbrahim, **İmâmiyye Şîası'na Göre Cerh ve Ta'dil**, Rağbet Yayınları, İstanbul, 2012
- Kuzudişli**, Ali, **Yahudi Kültürünün Hadislere Etkisi**, D. E. Ü. SBE, yayımlanmamış doktora tezi, İzmir, 2004
- Mâlik b. Enes** (179/795), **el-Muvatta'**, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992/1413, C. I-II
- Ma'mer b. Râşid** (153/770), **el-Câmi'**, tah. Habîburrahmân el-A'zamî, el-Meclisü'l-İlmî, Beyrut, 1970-1972 (Abdurrezzâk'ın el-Musannef'inin sonunda, X. Cildinin 379-468 arası ve XI. Cildin tamamı, hadis no: 19419-21033)
- el-Medenî**, Muhammed (1200/1785), **el-İthâfâtü's-Seniyye fî'l-Ehâdisi'l-Kudsiyye**, tah. Mahmud Emin en-Nevâvî, Dârü'r-Reyyân li't-Türâs, Kahire, ty
- Mevdûdî**, Ebu'l-A'lâ (1979), **Sünnetin Anayasal Niteliği**, ter. Ahmet Asrar, Bengisu Yayınları, İstanbul, 1997
- el-Muallimî**, **Abdurrahman** b. Yahyâ b. Ali Yemânî, (1386/1926), **el-Envârü'l-Kâsife** li mâ fî Kitâbi Advâ' ale's-Sünne mine'd-Dalâl ve't-Tadlil ve'l-Mücâzefe, Âlemü'l-Kütüb, Beyrut, 1403/1983
- Muhammed b. Abdülkerim** b. Ubeyd, **Tahrîcü'l-Ehâdisi'l-Merfûati'l-Mesnede fî Kitâbi Târîhi'l-Kebîr**, Mektebetü'r-Rüşd, Riyad, 1420/1999, C. I-III
- Muhammed**, Ömer Ali Abdullah, **el-Ehâdisi'l-Kudsiyye cem'an ve dirâseten**, el-Câmiâtü'l-İslâmiyye, Medine, 1430/2009, C. I-II
- Murtedâ el-Âmilî**, es-Seyyid Ridâ b. Cafer, **ez-Zerî'a ilâ tesânîfi's-Şî'a**, Dârü İhyâi'l-Türâsi'l-Arabî, Beyrut, 1430/2009, C. I-XXV
- Mustafa b. el-Adevî es-Sahîhu'l-Müsned mine'l-Ehâdisi'l-Kudsiyye**, Dârü's-Sahâbe li't-Türâs, Tantâ, 1410/1989
- el-Münâvî**, Abdürraûf b. Ali (1031/1622), **el-İthâfâtü's-Seniyye bi'l-Ehâdisi'l-Kudsiyye**, tah. Abdulkâdir el-Amâût, Tâlib Avvâd, Dârü'bni Kesîr, Beyrut, 1429/2008

- el-Münâvî, et-Tevkîf ‘alâ Mühimmâtî’t-Te‘ârîf**, tah. M. Rıdvan ed-Dâye, Dâru’l-Fikri’l-Muâsir-Dâru’l-Fikr, Beyrut, 1410/1999, C. I-II
- el-Münâvî, el-Yevâkît ve’d-Dürer Şerhu Şerhi Nuhbeti’l-Fiker**, tah. Murtaza Zeyn Ahmed, Mektebetü’r-Rüşd, Riyad, 1420/1999, C. I-II
- Müslim b. Haccâc**, el-Kuşeyrî en-Nisaburî (261/875), **el-Câmi‘u’s-Sahîh**, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992/1413, C. I-III
- Na’nâ‘a**, Remzi, **el-İsrailiyat ve Eseruhâ fi Kütübi’t-Tefsîr**, Dâru’l-Kalem, Dimaşk, 1390/1970
- Nebîl b. Mansûr, Enisü’l-Bârî fi Tahrîci Ehâdisi’lleti Zekerehâ el-Hâfiz İbn Hacer** el-Askalânî fi Fethi’l-Bârî, Müessesetü’r-Reyyân, Beyrut, 1426/2005, C. I-XI
- en-Nesâî**, Ahmed b. Ali (303/915), **es-Sünen (el-Müctebâ)**, tah. Abdulfettâh Ebû Ğudde, Mektebu Matbûâtî’l-İslâmiyye, Haleb, 1406/1986, C. I-VIII; **es-Sünen**, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992/1413, C. I-II
- en-Nesâî, es-Sünenü’l-Kübrâ**, tah. Abdulgaffâr S. Bündârî, S. Kûsrevî Hasen, Dâru’l-Kütübi’l-İlmiyye, Beyrut, 1411/1991, C. I-VI
- en-Nesâî, Ameli’l-Yevm ve’l-Leyle** tah. Faruk Hamâde, Müessesetü’r-Risale, Beyrut, 1406
- en-Nevevî (676/1277), el-Minhâc Şerhu Sahîhi Müslim**, Dâru Âlemi’l-Kütüb, Riyad, 1424/2003, C. I-X
- en-Nevevî, İrşâdu Tullâbi’l-Hakâik** ilâ Ma‘rifeti Süneni Hayri’l-Halâ‘ik -sallallâhu aleyhi ve sellem-, tah. Nureddin İtr, Dâru’l-Beşâiri’l-İslâmiyye, Beyrut, 1411/1991
- en-Nevevî, et-Takrib ve’t-Teysir** li-Ma‘rifeti Süneni’l-Beşîri’n-Nezâr, neşr. Abdullah Ömer el-Bârûdî, Müessesetü’l-Kütübi’s-Sekâfiyye, Beyrut, 1406/1986
- en-Nevevî, Kırk Hadîs**, Bâbânzâde Ahmed Naîm tercümesi, bkz: **Bâbânzâde Ahmed Naîm**
- Nûh b. Mustafa el-Konevî (1070/1660), er-Risâle fi’l-fark beyne’l-Hadîsi’l-Kudsi ve’l-Kur‘ân ve’l-Hadîsi’n-Nebevî** Adlı Risâlesi tah. ter. ve neşir: Hayati Yılmaz, Hadis Tetkikleri Dergisi, C. I, S. 1, İstanbul, 2003
- Odabaşoğlu, Tuba, Hasan Hüsnü Erdem’in İlahi Hadisler Adlı Eserindeki Hadislerin Tahric ve Değerlendirilmesi**, yayımlanmamış yüksek lisans tezi, S. Ü. SBE, Konya 2006
- Okiç, M. Tayyib (1977), Bazı Hadis Meseleleri Üzerinde Tetkikler**, A. Ü. İlahiyat Fak. Yay. No: XXVII, Osman Yalçın Matbaası İstanbul, 1959
- Okiç, M. Tayyib, Tefsir ve Hadis Usûlü’nün Bazı Meseleleri**, editör: Hayati Yılmaz, Nûn Yayıncılık, İstanbul, 1995
- Özafşar, Mehmet Emin, Hadis İlmine Giriş**, DEM Yayınları, İstanbul, 2009
- Özek, Ali, Hadîs Ricâlî** Hadis İlimleri ve Kaynakları, Fatih Matbaası, İstanbul, 1967
- Özemre, Ahmet Yüksel (2008), Hazret-i İsa’nın 114 Hadîsi** Mücahid Toma’nın Kitabı, Sufi Kitap, İstanbul, 2005
- Özkan, Halit, DİA “Zâhir b. Tâhir”**, C. 44/92, TDV Yayınları, İstanbul, 2013
- Özpınar, Ömer, Hz. Peygamber’i ve Hadîslerini Anlamak**, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2012
- Öztürk, Mustafa, DİA “Tefsîrü’l-Kur‘âni’l-Azîm”**, C. 40/295-297, TDV Yay., İstanbul, 2011
- er-Râmeħürmüzî**, Hasan b. Abdurrahman (360/970), **el-Muhaddisu’l-Fâsil** beyne’r-Râvî ve’l-Vâ‘î, tah. M. Acâc el-Hatîb, Dâru’l-Fikr, Beyrut, 1391/1971
- es-Sabâbitî, İsmâuddin, Câmi‘u’l-Ehâdisi’l-Kudsiyye**, Dâru’l-Hadis, Kahire, 1424/2004, C. I-III

- es-Sabâbitî, Sahîhu’l- Ehâdisi’l-Kudsiyye**, Dâru’l-Hadis, Kahire, 1426/2005
- es-Sabbağ, M. Lutfî, el-Hadîsü’n-Nebevî** Mustalahuhu Belâğatuhu Kütübu, el-Mektebu’l-İslâmî, Beyrut, 1407/1986
- es-Sağânî, Hasan b. Muhammed (650/1252), Mevdû‘âtu’s-Sağânî**, tah. Necm A. Halef, Dâru’l-Me‘mun li’t-Tûras, Dimaşk, 1405/1985
- es-Sağânî, ed-Dürri’l-Mültekat fi Tebyîni’l-Galat**, tah. Abdullah Kadi, Dâru’l-Kütübi’l-İlmiyye, Beyrut, 1405/1985
- Saîd b. Mansûr (227/842), es-Sünen**, tah. Sa‘d b. Abdillâh, Dâru’s-Sümeiyî, Riyad, 1414/1993, C. I-V; **es-Sünen**, tah. Habîburrahmân el-A‘zamî, Beyrut, Daru’l-Kütübi’l-İlmiyye, Beyrut, 1405/1985, C. I-II
- es-Sâlih, Subhi (1407/1986), ‘Ulûmu’l-Hadîs ve Mustalahuh**, Matbaatu Câmiati Dimaşk, Dimaşk, 1379/1959; **Hadîs İlimleri ve Hadîs Istılahları**, ter. M. Yaşar Kandemir, DİB Yayınları, Ankara, 1971
- es-Sâlih, Subhi, Mebâhis fi ‘Ulûmi’l-Kur‘ân**, Dâru’l-İlm li’l-Melâyin, Beyrut, 1968; **Kur‘ân İlimleri**, ter. Said Şimşek, Hibaş Yayınları, Konya, ty
- Sarmış, İbrahim, Hadîsler Kur‘ân’la Eşdeğer midir?**, Düşün Yayıncılık, İstanbul, 2010
- es-Seħâvî (902/1497), el-Makâsidu’l-Hasene**, tah. Abdullah M. es-Siddîk, Daru’l-Kütübi’l-İlmiyye, Beyrut, 1407/1987
- Sifil, Ebubekir, “İslam Düşüncesinde Sünnet” Üzerine**, Bilgi ve Hikmet, Bahar-Yaz 1994
- es-Silefi, Ebû Tâhir (576/1180), el-Veciz fi Zikri’l-Mecâz ve’l-Mücîz**, tah. M. Hayr el-Bikai, Dâru’l-Garbi’l-İslâmî, Beyrut, 1991/1411
- Soyalan, Mehmet Yaşar, Vahiy Savunması Kur‘ân Dışı Vahyin İmkansızlığı**, Anka Yayınları, İstanbul, 2005
- es-Suyûtî, Abdurrahman b. Ebî Bekr (911/1505), Tedrîbü’r-Râvî fi Şerhi Takribi’n-Nevevî**, tah. Abdülvehhab Abdüllatif, Dâru İhyâi’t-Türâsi’l-Arabî, Beyrut, 1979/1399, C. I-II
- es-Suyûtî, el-Leâlî’l-Masnû‘a** fi’l-Ehâdisi’l-Mevdû‘a, tah. M. Abdülmün’in Râbihi, Daru’l-Kütübi’l-İlmiyye, Beyrut, 2007/1428, C. I-III
- es-Suyûtî, el-İtkân fi ‘Ulûmi’l-Kur‘ân**, Daru’l-Kütübi’l-İlmiyye, Beyrut, 1407/1987, C. I-II; **Kur‘ân İlimleri Ansiklopedisi el-İtkân** fi ‘Ulûmi’l-Kur‘ân, ter. Sâkîp Yıldız, Hüseyin Avni Çelik, Madve Yayınları, İstanbul, ty, C. I-II
- es-Suyûtî, Nazmü’l-‘İkyân fi A‘yâni’l-A‘yân**, tah. Philip Khuri Hitti, el-Mektebetü’l-İlmiyye, Beyrut, ty
- eş-Şâfi‘î, Muhammed b. İdris (204/820), el-Ümm**, tah. Ali Muhammed, Adil Ahmed, Dâru İhyai’t-Türâsi’l-Arabî, Beyrut, 1422/2001, C. I-X
- eş-Şâfi‘î, Muhammed b. İdris, Müsnedü’l-İmâm eş-Şâfi‘î**, Dâru’l-Kütübi’l-İlmiyye, Beyrut, ty
- Şahinoğlu, M. Nazif, “Hz. Peygamber’e Şâri‘ Denilir mi?”**, Kurân ve Sünnet Sempozyumu, Ankara 1-2 Kasım 1997, İrfan Vakfı yayını, İstanbul, 1999
- Şeker, Necmettin, İlk Dönem Süfîlerinde Hadis Yorumu**, E. Ü. SBE, yayımlanmamış doktora tezi, Kayseri, 1998
- eş-Şerebâsî, Ahmed, 75 Kudsi Hadisin Tercüme ve Şerhi**, ter. Naim Erdoğan, Çile Yayınları, İstanbul, 1981
- et-Taberânî (360/971), el-Mu‘cemü’l-Kebîr**, tah. Ebu Muhammed el-Esyutî, Daru’l-Kütübi’l-İlmiyye, Beyrut, 2007/1428, C. I-XI

- et-Taberânî, el-Mu'cemü'l-Evsat**, tah. Mahmûd et-Tahhân, Mektebetü'l-Maârif, Riyad, 1407/1987, C. I-X; **el-Mu'cemü'l-Evsat**, tah. Târik b. Avdillâh, Abdulmuhsin b. İbrahim el-Hüseynî, Dâru'l-Haremeyn, Kahire, 1415/1995, C. I-X
- et-Taberânî, el-Mu'cemü's-Sağîr**, tas. A. Muhammed Osman, el-Mektebetü's-Selefiyye, Medine, 1388/1968
- et-Taberânî, Müsnedü's-Sâmiyyîn**, tah. Hamdî Abdülmecîd es-Selefi, Müessesetü'r-Risâle, Beyrut, 1409/1989, C. I-IV
- et-Taberânî, Mekârimu'l-Ahlâk**, tah. Fârûk Hamâde, Darü'l-Kalem, Dimaşk, 1431/2010
- et-Taberânî, Kitâbu'd-Du'â**, tah. M. Saîd b. Muhammed, Dârü'l-Beşairi'l-İslâmiyye, Beyrut, 1407/1987, C. I-III
- et-Taberî (310/923), Câmi'u'l-Beyân fi Te'vîli'l-Kur'ân**, tah. Ahmed M. Şâkir, Mahmûd M. Şâkir, Müessesetü'r-Risâle, Beyrut, 1420/2000, C. I-XXIV
- et-Tahhân, Mahmûd, Teysîru Mustalahi'l-Hadis**, Mektebetü'l-Ma'ârif, Riyad, 1407/1987
- et-Tayâlisî (204/819), Müsnedü Ebî Dâvûd et-Tayâlisî**, tah. M. Abdulmuhsin et-Türkî, Hicr li't-Tibaa ve'n-Neşr, Cize, 1999/1419
- et-Tebrizî, Veliyyüddin Muhammed b. Abdullah (741/1340), Mişkâtü'l-Mesâbih**, tah. M. Nâsruddin el-Elbânî, el-Mektebu'l-İslâmî, Dimaşk, 1380/1961, C. I-III
- et-Teftazânî, Sa'deddin Mesud b. Ömer b. Abdullah (792/1390), Şerhu Hadisi'l-Erbain li'n-Nevevî, Dârü't-Tibâatî'l-Âmire**, İstanbul, 1316
- et-Tehânevî, Muhammed b. A'la b. Ali el-Faruki el-Hanefî (1158/1745), Keşşâfu Istilâhâtî'l-Fünûn ve'l-'Ulûm**, tah. Ali Dehrûc, Mektebetü Lübnan, Beyrut, 1996
- et-Tehânevî, Zafer Ahmed b. Latîf el-Osmânî (1974), Kavâ'id fi 'Ulûmi'l-Hadis**, tah. Abdülfettah Ebû Gudde, Mektebetü'l-Matbuatî'l-İslâmiyye, 1392/1972; **Yeni Usûl-i Hadis**, ter. İbrahim Canan, TÖV Yayınları, İzmir, 1982
- et-Tibî, Hüseyin b. Muhammed (743/1342), el-Kâşif an Hakâiki's-Sünen Şerhu't-Tibî alâ Mişkâtî'l-Mesâbih**, tah. el-Müftî Abdülgaffâr vd, İdaretü'l-Kur'ân ve'l-'Ulûmi'l-İslâmiyye, Karaci, 1413/1992, C. I-XI
- et-Tibî, el-Hulâsa fi Usûli'l-Hadis**, tah. Subhî Sâmerîrâî, Âlemü'l-Kütüb, Beyrut, 1405/1985
- et-Tirmizî, Muhamed b. İsa (279/892), el-Câmi'u's-Sahîh=Sunenu't-Tirmizî**, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992/1413, C. I-V
- Topaloğlu, Bekir, "İslâm'da Peygamber İnancı Sempozyumu"ndaki tebliğ müzakeresi**, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2009
- Toprak, Mehmet Sait, Talmud ve Hadis**, Kabcacı Yayıncılık, İstanbul, 2012
- Uğur, Müteba, (2005), Ansiklopedik Hadis Terimleri Sözlüğü**, TDV yayınları, Ankara, 1992
- Uğur, Müteba, Hadis İlimleri Edebiyatı**, TDV Yayınları, Ankara, 1996
- 'Umeyrât, eş-Şeyh Zekeriyâ, el-Ehâdisu'l-Kudsiyyetü's-Sahîha**, Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, Beyrut, 2009
- el-Useymin, Muhammed Salih, İlmü Mustalahi'l-Hadis**, yy, 1396/1976; **el-Useymin, Hadis Usûlüne Giriş**, ter. M. Beşir Eryarsoy, Guraba Yay. İstanbul, 2004
- Uysal, Muhittin, Bursevî'nin Hadisçiliği Ferahu'r-Rûh Örneği**, Adal Ofset, Konya, 2007
- Uysal, Muhittin, Tasavvuf Kültüründe Hadis**, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2012
- Vekî' b. el-Cerrâh (197/812), ez-Zühed**, tah. A. Abdülcebbar Feryevâî, Mektebetü'd-Dâr, Medine, 1404/1984 C. I-II
- Wensinck, A. J., İA, "Vahiy"**, 13/145, MEB Devlet Kitapları, İstanbul, 1978
- Yardım, Ali, (2006), Hadis I**, D. E. Ü. Yayınları, İzmir, 1992

- Yardım, Ali, Hadis Kıvılcıkları Şihâbu'l-Ahbâr Tercümesi**, Damla Yayınevi, İstanbul, 2007
- Yavuz, Adil, Âdemoğlunun İki Vadi Malı Olma Rivayeti Üzerine Bir Değerlendirme -Kur'an'da Eksiklik İddiaları Bağlamında-**, S. Ü. İFD, S. 22, s. 7-32, Konya, 2006
- Yavuz, A. Fikri, 40 Kudsi Hadis ve Hadis-i Şerif**, Bayrak Yayıncılık, İstanbul, 1991
- Yavuz, Yusuf Şevki, DİA "Halku'l-Kur'an"**, C. 15/371-375, TDV Yayınları, Ankara, 1997
- Yıldırım, Ahmet, Tasavvufun Temel Öğretilerinin Hadislerdeki Dayanakları**, A. Ü. SBE, doktora tezi, Ankara, 1996; **Tasavvufun Temel Öğretilerinin Hadislerdeki Dayanakları**, TDV Yayınları, Ankara, 2000
- Yıldırım, Enbiya, Hadiste Metin Tenkidi**, Rağbet Yayınları, İstanbul, 2009
- Yıldırım, Enbiya, Kudsi Hadisler Üzerine bir Değerlendirme**, C. Ü. İFD, C. 13, S. 2, Sivas, 2009
- Yıldırım, Enbiya, Hadisler ve Zihinlerdeki Sorular Büyük Muhaddis Şuayp Arnavut'la Söyleşi**, Rağbet Yayınları, İstanbul, 2011
- Yıldırım, Enbiya, "Kudsi Hadis"**, Kuran Sünnet İlişkisi Kur'an'da Risâlet ve Sünnet'in Teşrii Değeri (ed. Bünyamin Erul) Kuramer Yay., İstanbul, Mart 2020, ss. 285-307
- Yıldırım, Selahattin, Osmanlı'da Kırk Hadis Çalışmaları I**, Osmanlı Hadis Araştırmaları, İstanbul, 2000
- Yılmaz, H. Kâmil, Anahatlarıyla Tasavvuf ve Tarikatlar**, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2011
- Yılmaz, Hayati, Hadis İliminde Kudsi Hadisler**, yayımlanmamış yüksek lisans tezi, M. Ü. SBE, İstanbul, 1992
- Yılmaz, Hayati, "Hadis İliminde Kudsi Hadisler ve Bu Konuda Yapılan Çalışmalar"**, Sakarya Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi, S. 1, Adapazarı, 1996
- Yılmaz, Hayati, DİA, "Kudsi Hadis"**, C. 26/318-320, Ankara, 2002
- Yılmaz, Hayati, Nûh b. Mustafa el-Konevî'nin (1070/1660), er-Risâle fi'l-fark beyne'l-Hadisi'l-Kudsi ve'l-Kur'an ve'l-Hadisi'n-Nebevi Adlı Risâlesi**, Hadis Tetkikleri Dergisi, C. I, S. 1, İstanbul, 2003
- Yücel, Ahmet, Hadis Istılahlarının Doğuşu ve Gelişimi**, İFAV Yayınları, İstanbul, 1996
- Yücel, Ahmet, Başlangıçtan Günümüze Hadis Usûlü**, İFAV Yayınları, İstanbul, 2009
- Yücel, Ahmet, Hadis Tarihi ve Usûlü**, İFAV Yayınları, İstanbul, 2010
- Yücel, Ahmet, Hadis Usûlü**, İFAV Yayınları, İstanbul, 2011
- Yücel, Ahmet, Oryantalistler ve Hadis (Yaklaşımlar-Değerlendirmeler-Literatür)**, İFAV Yayınları, İstanbul, 2013
- Zağlûl, Kemâl b. Besyûnî, Mu'cemu'l-Ehâdisi'l-Kudsiyyetü's-Sahîha ve me'ahâ el-Erbe'üne'l-Kudsiyye li-Âli el-Kârî, el-Mektebu'l-İlmî/Mektebetü's-Sünne**, Kahire, 1412/1992
- ez-Zebîdî, Tâcu'l-Arûs**, XXVtah. İbrahim Terzi, Dâru İhyai't-Türasi'l-Arabi, Beyrut, 1975
- ez-Zehabî, Muhammed b. Ahmed (748/1348), Ehâdisu Muhtâre min Mevzû'âtî'l-Cevrekânî ve İbni'l-Cevzî**, tah. A. Abdülcebbar Feryevâî, Medine, Mektebetü'd-Dâr, 1404/1984
- ez-Zehabî, Muhammed b. Ahmed, Mizanü'l-İ'tidâl fi Nakdi'r-Ricâl**, tah. Ali Muhammed Bicavî, Dâru'l-Ma'rife, Beyrut, 1382/1963, C. I-IV; **Mizanü'l-İ'tidâl fi Nakdi'r-Ricâl**, tah. Ali M. Muavvad, Adil A. Abdülmevcut, Abdülfettah Ebû Sünne, Darü'l-Kütübî'l-İlmiyye, Beyrut, 1416/1995, C. I-VII

- ez-Zehebî**, Muhammed b. Ahmed, **Telhîsu Kitâbi'l-Mevzû'ât li-İbni'l-Cevzî**, tah. Ebû Temim Yasir b. İbrâhîm, Riyad, Mektebetü'r-Rüşd, 1998/1419
- ez-Zehebî**, M. Hüseyin (1977), **el-İsrâiliyyât fi't-Tefsîr ve'l-Hadîs**, Dârü'l-İmân, Dimaşk, 1406/1985
- ez-Zehebî**, M. Hüseyin, **et-Tefsîr ve'l- Müfessirûn**, Mektebetu Vehbe, Kahire, 1985, C. I-III
- ez-Zehebî**, M. Hüseyin, **el-İsrâiliyyât fi't-Tefsîr ve'l-Hadîs**, Mecelletü'l-Ezher, C. 40/6, Kahire, 1968
- ez-Zerkeşî**, Bedruddîn (794/1392), **el-Le'âlî'l-Mensûre fi'l-Ehâdisi'l-Meşhûre (et-Tezkire fi'l-Ehâdisi'l-Müştehire)**, tah. M. Lutfi es-Sabbâğ, el-Mektebu'l-İslâmî, Beyrut, 1416/1996
- ez-Zürkânî**, Muhammed Abdülazîm (1367/1948), **Menâhilü'l-İrfân fi Ulûmi'l-Kur'ân**, Dâru İhyai'l-Kütübi'l-Arabiyye, Kahire, 1362/1943, C. I

HADİS USÛLÜ AÇISINDAN KUDSÎ HADİSLER

Hadis ıstılahları ve ilgili tartışma konuları, hadis usûlü edebiyatının oluşumundan itibaren hadis usûlü kitaplarında ele alınmıştır. Kudsi hadis, mânâsı Yüce Allah'a, lafzı ise Hz. Peygamber'e -sallallahu aleyhi ve sellem- ait olan hadis olarak tanımlanmaktadır. Kudsi hadis'in terim olarak, hadis ıstılahları arasında yerinin olup olmadığı şimdiye kadar net olarak ortaya konulmamıştır. Kudsi hadis olarak adlandırılan rivayetlerin, vahyin hangi türüne dâhil olduğu, Kur'an-ı Kerim'den ve diğer nebevî hadislerden farklı olarak ne gibi özelliklere sahip olduğu tartışılmıştır. Hadis usûlü kitaplarında tarihi süreç içerisinde "kudsi / ilâhî / rabbânî hadis" adlarıyla herhangi bir ıstılah bulunup bulunmadığına bakılmaksızın yapılan söz konusu tartışmaların, böyle bir ıstılah varmışçasına sürdürülmesi isabetli bir yaklaşım olmadığı gibi hadis usûlü açısından da herhangi bir zemine oturmamaktadır. Tanımına, dirâyetü'l-hadis (hadis usûlü) kitaplarında değil de, muahhar dönem (hicri sekizinci/miladi on dördüncü yüzyıl) hadis şerhi kitaplarında tesadüf ettiğimiz kudsi hadis mefhumunun; hadis usûlü kitaplarında bir hadis ıstılahı olarak niçin ele alınmadığı üzerinde -tespit edebildiğimiz kadarıyla- durulmamıştır. Bu araştırmada kudsi hadis ifadesi, hadis usûlü açısından tarihsel süreç içinde ele alınmış ve hadis usûlü açısından kudsi hadis mefhumunun değeri tespit edilmeye çalışılmıştır.

